

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

V. évfolyam 12. szám (5. Jahrgang Nr. 12.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1973 december 1.

Az Atya dicsőségének fénye

Dicsőséged új fénye ragyogott föl bennünk az isteni Ige megtestesülésének tika által — imádkozzuk a karácsonyi prefációban —, hogy amikor látható alakban ismerjük meg az Istent, a láthatatlan világ szeretetére gyulladjunk általa!

Isten Fia emberré lett, testet öltött és mosolygó, gügyögő gyermek képében megjelent közöttünk . . . A Megtestesült Ige dicsőséges fényét vették hírül az egyszerű pásztorok s indultak el a csillag nyomán a keleti bölcsek. De főképpen ezt a Világosságot az Istenember dicsőségét érzékelték Mária és József! Bár minden bizonnal érezték szegénységüket és kényelmetlenségüket, de a csodálatos esemény mellett ez annyira eltörpült, hogy csak az öröm, hála békesség töltötte be szívüket. Így dicsőítették az angyalokkal és pásztorokkal együtt az emberi, a látható alakban megjelent Istent!

Talán éppen ezért is engedte meg, vagy tervezte ki így a Szentháromság öröktől fogva az Istenember születését, hogy annál jobban kihangsúlyozódjon a Megtestesülés ténye Mária, József, a pásztorok, a keleti bölcsek, — de minden jóakarató ember szívében is!

S mi, korunk emberei hogyan állunk a betlehemi jászol elé, hogyan készülünk a szent évfordulóra? Botránkozunk-e Betlehem szegénységén, — vagy észre se vesszük, mert lekötnék a «mai fények», a karácsonyi kirakatok, a neon-fényes karácsonyfák és füzérrdő az utcákon és a templomok modern díszbe öltözött jászolai? Hogyan készülünk mi ma, 1973-ban karácsonyra? Vásárlási lázzal, sablonüdvözlő-kártyák megírásával, idegességgel, kapkodással, — megszokott «hagyományos» társadalmi konvenciókkal, — vagy látunk, keresünk-e valami mást is?! . . . Történelmi valóság, hogy Isten Fia emberré lett, hogy általa látható alakban ismerjük meg Isten csodálatos jóságát és emberszeretetét! Isten emberré lett, hogy érzelmeinkkel is felfoghassuk, vele igazán találkozassunk!

Ezért mindennek ellenére az igazán hívő lélekben mindig is és ezért ma is felidézi az eredeti isteni Világosságot, Isten

üzenetét: A gyermek a jászolban, a betlehemi istállóban, nemcsak ember, hanem valóságos Isten is! Ez a megjelenés nem tehetetlenségről, hanem a mérhetetlen isteni Szeretet csodálatos találékonyságáról, gazdagságáról beszél. Erre a szeretetre tanít, lendít mindnyájunkat! Az anya valóságos Istenanya, aki teljes önátadással Fia fenséges lelkületébe öltözött; teljesen átélte Magzatának kiáradó jóságát, önzetlen, áldozatos odaadását, hogy így bennünket is újjászüljön, mint minden kegyelem közvetítője.

Azért, amint így látható alakban ismerjük meg Istent, gyulladjunk mi is mindannyian, különösen most az adventi időben a láthatatlan Isten szeretetére!

Megértjük-e egyáltalán karácsony nagy tanítását? Tudjuk-e, hogy mi a kereszténység lényege? Mit vár tőlünk keresztényektől a karácsonyi Kisdéd és mit vár az ellentétekbe, gyűlölködésekbe fulladt világ? Új, nagy élményre van szükségünk, hogy e korban is betölthessük keresztény küldetésünket! Lesz-e ez a karácsonyunk több, más, mint az eddigiek voltak?

Ne álljunk meg a külsőségeknél! Már most az adventi időben is újítsuk fel hitünket, mélyítsük el az igazságot, hogy a betlehemi jászolnál valóságosan a Megtestesült Igével, a Szeretet Istenével találkozunk! Legyen belső vágyunk, hogy az eddiginél mélyebben találkozzunk Vele, az új Fényvel, új Világossággal! Annak a szeretetnek tüze, amely a jászolból tört ki égre és földre, s amelyet ma olyan nagyon nélkülözünk, pedig mint Krisztus választott Népének tovább kellene sugározniuk —, ha keressük, ha vágyakozunk utána, ha mélyre tekintünk s tudunk minden lényegtelenről megválni: képes a mi szívünket ma is, mindig újra- és újra is, felgyullasztani, áthatni, boldoggá és békessé tenni!

De ehhez vágyakozniuk kell a Megtestesült Szeretet után, keresniük kell a találkozást Vele, életünk központi gondjává kell tennünk! Ebben az adventi készületben és a mindennapok zajában is, ne keressük távol a Szeretet Világosságát: keressük meg szívünkben! «Aki szeret

engem, megtartja tanításomat. Atyám is szereni fogja őt és hozzá megyünk és benne fogunk lakni.» (Jn .14, 23-24.)

Nekünk, mai keresztényeknek, úgy kell megünnepelnünk a karácsonyt, hogy szívünkben is találkozzunk az Igével, a belénk testesült Szeretettel, hogy így újra felgyulladjunk és az eddig láthatólag hamu alatt pislákoló Isten- és emberszeretetünk új, jézusi fényben ragyogjon fel bennünk! Ezt a szeretetet éljük meg önmagunkban, hogy Általa elnyerjük belső békénket, megújuljunk Isten erejével, hogy mind magunkban, mind környezetünkben Krisztus szeretete jelenjen meg általunk is a világban!

Így, Benne megújulva és elmélyveve majd a karácsonyi ajándékozásban is Krisztus szeretetében találkozhatunk szeretteinkkel is és minden emberrel. . .

A karácsony évenkénti megünneplése ezt az Isten-szeretetét felnyúló ember-társi és önmagunkra vonatkozó szeretet-gazdagságot hivatott évről-évre megújítani és egyre jobban elmélyíteni! Ennek a mély és komoly átélése az egyedüli jóvátétel az emberiség bűnös, szeretetlen életéért!

Nagyon is indokolt ezért felsorakozniuk azok mögé, akik úgy ismerték meg a Mestert, hogy belsőleg, szívükben is találkoztak Vele, maguk is hitben és szeretetben Őt öltötték magukra! Az Ő isteni fényben tündöklő és a teljes önfeláldozásig kitartó szeretetét élték meg, hogy Vele és általa továbbsugározzák évszázadokon át a korok és a tér minden népére, de elsősorban környezetükre!

Födözzük hát fel újból Jézust a jászolban és magunk és testvéreink lelkében. Legyünk Krisztushordozók! Az Ő ember és Isten-szeretetének Fénye legyen a mi, a mai kor minden keresztényének és általuk minden jóakarató embernek és az egyesülni kívánó világ újjászületésének reményteljes csillaga!

Így legyen dicsőség mennyben az Istennek és békesség a földön minden jóakarató embernek.

GAUSZ TIBOR

Herrn
Prof. Dr. Gajdár Aladár
Priesterseminar
7000 Chur 2

P.P.
6430 Wettingen 1

A diadalív védelmében

A jelentős beteg köré összegyűltek a nem kevésbé kitűnő orvosok. A végelgyengülés fenyegeti a Konstantin-diadalívet, amelyet Kr. u. a negyedik század elején emeltek Rómában. Alatta vonult el a győztes hadsereg, hogy megünnepelje a Maxentius fölötti győzelmet, melyet a Ponte Milvio környékén vívtak meg. A kereszténység diadala is ez a sietve összedobált kapu. 3 század üldözése után a szabadság fölvirradása. Mostanság sok túlfűtött fejű kesereg alatta, mondván, hogy a triumfalista Egyház szimbóluma. Érdekes: tán visszakívánják a vértanúságokat, legtöbbször pont azok, akik hedonista kereszténységnek nyitnának utat s megfélemlenek az áldozat és önmegtagadás fontosságáról. De figyeljük inkább a konzultáló szakértőket: a régiség-védelmi hivatal elnöke, a tűzrendészeti parancsnok helyettese, s a bizottsági tagok, akiknek feladata ellenőrizni a kőalkotmány biztonsági állapotát.

A tanácskozás végén a különös doktorok megegyeztek a diagnózisban: autóbetegség. Pontosan ugyanaz a rákkór, amelyet megállapítottak néhány hónappal előbb a Colosseum kárára is. A föld remegése, melyet a mellette elszáguldozó gépkocsik okoznak. Szétrázzák az összetartó erőket és kockázatosabbá teszik stabilitását. Megcáfolhatatlanul bizonyítják a hulláminga készülékek, amelyek képesek fölmérni a rezgések kilengését és erejét. A június 2.-i nagy katonai parádén ez évben a tankok fölvonulását erősen lecsökkentették. A rabszolgák, korbácsos munkafelügyelők és tervezők hogyan sejtették volna, hogy a macskaköveken zörgő, megvasalt bigák nyomában dübörgő harcokocsik pufogják ki bűzös, levegőt rontó robbanógáz termékeiket.

Az árkádok lázas állapota azonban nemcsak a normális forgalom eltűzottságától függ. Sokkal súlyosabb veszélyt jelentenek a turista autóbuszok, melyek pont alatta dobálják ki magukból az utasokat, akik manapság tíz lépésre is lusták gyalogni. Ezek sok tonnájú súlyukkal behorpasztják az úttestet, megrepesztik a fundamentum mészanyagát, melyet még akkor a harc után öntöttek a kőművesek irányítása mellett a megvert katonák. Tulajdonképpen csak a fiákkeros kocsik ártalmatlanok, amelyek egyre ritkulnak s a lovakkal együtt kipusztulásra vannak ítélve. Az álmos kocsisok s az abrakot ropogtató lusta paripák szolgálatát, mint kihunyo korok emlékéért, csak romantikában nevelődött, aggastyán vendégek veszik még igénybe.

Sokan nem is gondolnak rá, hogy a rázkódtatáshoz hozzájárul a légi közlekedés is. Sok pilóta alacsonyra száll, hogy az utasok fölülről és közelről gyönyörköd-hessenek a vidék és romok szépségében. Athénben ez a szokás veszélybe hozta a Pantheon. Rómában a helyzet nem annyira égető, de figyelni kell rá. Azaz az illetékesek gondja, hogy az útvonalakat távolabb vigyék és meglehetősen magas-ságba.

A modern közlekedés nem az egyetlen

kártevő. Senki és semmi sem olyan szerencsés, hogy csak egyféle betegség miatt szenvedne. A köztereken és szabad levegőn leledző épülettárgyak alattomos elensége még a motorok kilehelte gáz, a gyárkémények füstje, a nemzetközivé to-lakodott szó, a «smog» is. A köveken mikroorganizmusokat létesít, amelyek las-san szétmálasztják áldozatukat. Egész sor van belőlük: a fekete-patinától a márvány-lepráig, melyektől lehámlik a felület pont ott, ahol a legfontosabb a művészeti rész. Régen legyalogolták a halott-fedő sírkőnek a kiálló orrát, ma magától leválik, mint a belpoklosé. A velencei szent Márk Dóm bronzlovai himlő-lukacsokkal csúnyulnak. A sós vízbe szerelmes házak homlokát a szél marja ki, mint a vitriol.

Ide számíthatjuk a természeti csapásokat is. Szicíliában a földrengés fektette egyirányba a görög templomok oszlopait. Nem remélhetjük, hogy csak régen sze-szélyeskedett az a garabonciás diák. A közelmúltban Tuscania alatt rángatta meg a talajt. A szelid eső beszivárog a föld-repedésekbe, a köveket tömitő kötőanyagokba s rájön a téli fagy, mely kitérít a jéggé vált víz térfogatát s repeszteni kezd. A közönséges dél-éjjeli hőmérséklet já-ték nemcsak a bérceket, hanem a paloták-ká halmazott téglákat is kikezdi. Ostia antica s az elhagyott omló hegyi-faluk haldoklása bizonyítja. A szélhordta gaz-magok gyökeret vernek a malter sovány homokjában s hajszálgyökereik megbont-ják egységét. A borostyán mázsás tömböket is szétfeszít. Az antik emlékek kar-bantartása óriási összegekbe kerül az ál-lamoknak.

A helyzet fölmérése után így döntöttek az illetékesek. Jelenleg lehetetlen elzárni a forgalom elől az antik Rómának ezt a neuralgikus pontját. A diadalívet éppúgy mint a Colosseumot korlátokkal kell el-sáncolni, hogy a járművek ne tudjanak túl közel jutni hozzá. A rengésmérők ki-pontozzák a távolságot, amelyen belül csak gyalogosok járhatnak. Gumi alapo-zású utakra, melyek a Villa Farnesina-t védelmezik a Tiberis partján száguldó kerge zürzavartól, nincs költségvetési le-hetőség.

A tiltó intézkedések után következne-nek a megőrzés és karbantartás. Nem visszaállítása a 17 század előtti hibátlan-ságnak: azaz a letört orrok, kézujjak stb. pótlásának. A restaurátorok ma abból az elvből indulnak ki, hogy azt kell konser-válni, ami megmaradt. Lehetőleg elkerül-ni a veszélyt, amely a megmásításához vezetne: új fület faragni és ragasztani, az eltűnt félarcot másikkal helyettesíteni stb. (A Pieta érthető okokból kivétel volt). Inkább látszódjék a hiány, az elválasztó vonal a régi és új között. A freskók repe-déseinek a betömítése után tilos hasonló festékreteggel összehozni, átkenni a meg-fakult részleteket. Nagy szürke malter-foltok látszódnak a régi s megkopott, leverődött negyedarok, torzótörzsek, tört oszlopok között. Halálos bűn volna a kí-vánság: miért nem frissítik föl Assisiben a barátok a Giotto falképeket. Azaz le

kell tisztítani a lakkrétegeket, a kormos márványokat olyan kémiai anyagokkal, amelyek elpusztítják a kórokozókat. Ki-szárítani, a vizenyőt elpárologtatni. Enyv vagy cementinjekciókat bepriccelni a tás-kásodásokba, üregekbe. A mai újságban olvasom, hogy a Pantheon obeliszkje is összeomlóban. Vasgyűrűkkel próbálják összeszorogatni. Hogy megmentésük a kö-vetkező generációnak is a múltat, mely-ből magunk is táplálkozunk.

Különbség van az ember öregsége és építményeie között. Az ember élete kimért határu és végzetes. A kő tovább tart, előreláthatatlan. Lassú elmúlás. De a pira-misok is elmúlnak. Nem véletlen, hogy az ember a gránitot választotta, hogy meg-örökítse emlékét. A faragott sziklák szenv-telenül, megindíthatatlanul továbbítják bűneit és erényeit az utókor ítéletére. Az olaszok szellemi nagysága, hogy nem dön-tik le a tegnap hivalkodóit sem. A Dux kőoszlopa ma is áll. A kardos és koszorús angyalok is. Az ökölboszorult kezű bronz- király is. A megégetett barát is. Hadd mondják el történetüket. Tanulságul is. Aki eltüntetné a tegnapot, az tolvaj mód-ján nagyon fél. Kötelességünk megőrizni Konstantinus menetelő kőkatonáit. Lovai hangtalan dobogása új korszak hajna-lához verik a nyitányt.

A diadalív közelében, mint drámai hát-terben járkál nagyhéten a pápa vezetésé-vel a keresztutat. Azon a helyen, ahol Krisztus fájdalmas története a vértanúk-ban folytatódott. A tökmagot ropogtató, fecsegő, kíváncsskodó tolongók mintha csak színpadi jelenetvé váltak volna. A fény, mely valamikor megvilágította Eu-rópát és szívről szívre tovább gyulladt, mintha csak pislákolna. Nem az idea ko-pott meg, hanem a szívek változtak kővé. Az üzenet ugyanaz a szeretet, mindig u-gyanaz. Ma nem köti többé össze az apát és fiát sem.

Kanyarodunk vissza a barbarizmus felé. A gyűlölet — de nem az a fajtája, amely mindegyikünkben fellobbanhat, ha nem vagyunk résen s szégyenkezve iparkodunk elfojtani — hanem a hivatásos gyűlölet, a gyűlölet a gyűlöletért, az öncélú gyűlö-let, az öröm a gyűlöletben, a szadizmus kéje burjánzik. Modern kannibalizmus. A vak düh, hogy rombolni s gyilkolni kell. A háború alatt és közvetlen utána más-fajta villágról álmodoztunk, mint amelyik-be belegabalyodtunk: hogy járkaíhatunk utcáinkon remegés nélkül, még az éjsza-kai lámpák alatt is. Mindenütt jelen van a mozgó háború. Úgy látszik, a jólét és gazdasági csodák nem táplálják a szelle-met. A régi civilizáció alkonyához értünk — a kereszténység utáni korhoz?

Mielőtt lerombolnánk a Konstantin-ka-pu-t és az eszmét, amit képvisel, a béké-ét, a rendét, a biztonságát (szerencse, hogy a nem vallásos hatóságok, nem vallási szempontokból nem engednék), előbb né-zük meg, mit tudunk a helyébe adni. Hi-bái miatt rosszabbal helyettesíteni vala-mit nem túlságos bölcsesség.

«Menekülés az ünnep elől»

1500 év óta december 25-én ünnepli a keresztény világ a karácsonyt. De mintha az utóbbi években vesztett volna fényéből, melegéből, mert nagyon sokan engednek a csábító ajánlatoknak, hogy az ünnepet távol az otthon meghittségétől, valahol a déltengeri pálmák alatt, vagy a hóborította hegyek valamelyik si-szállodájában töltsék el.

A feldiszipert gyertyafényes karácsonyfa tövében, ahol egykor régi haragosok békültek ki, fiatal szerelmesek jegyezték el egymást, közeli és távoli rokonok cserélték ki ajándékaikat a szeretet és megemlékezés jeléül, — ott most becsomagolt bőröndök várják, fürdőruhával, vagy anorakkal és silécekkel, útrakészen gazdáikat. S amikor otthon gyertyagyújtásra jött össze a család, vagy éjjeli misére hívtak a harangok, valahol a Szahara szélén karácsonyi szabadságukat töltő turisták éppen 8 napos száfárira indulnak a homok-sivatagba, vagy a téli hideg elől menekülve vetik bele magukat valahol a déli tengerek meleg habjaiba. A hó rajongói pedig a Bajor Alpok, a Feketeerdő, vagy a Dolomitok lankáin írják silécekkel nyomaikat a fehér hótakaróba. Mindezek maguk döntenek el, hogy részt vegyenek-e a túlságosan is bőséges (és drága) ünnepi vacsorán, a hamisított hangulatú karácsonyi ünnepélyen, vagy pedig a fürdőzéstől, avagy a sieléstől fáradtan korán ágyukba bújjanak.

Ez a jelenség még egészen új, legalább is tömeg-viszonylatban. Ehhez talán hozzájárult a tavalyi ún. «munkavállalóknak kedvező karácsony» a hármassal ünnepel, meg a gyerekek hosszú vakációja. Tény viszont, hogy a szállodák lefoglalása már októberben megkezdődött, és legtöbbször a luxusszállodáké! Ez az utazási láz teljesen meglepte a szakmabelieket, és így felkészületlenül találta őket. Néhány héttel az ünnep előtt már minden repülőjegy el volt adva és a későn jövők már csak abban reménykedhettek, hogy esetleg valaki visszaadja megrendelését. «Ha háromszor annyi helyünk lett volna, mint ami rendelkezésünkre állt, azt is el tudtuk volna adni», — mondta egy ismert utazási iroda managere.

Ez így volt tavaly s valószínűleg az idén sem lesz másképp, főleg, ha tekintetbe vesszük a tervezett forgalmi korlátozásokat az autóutakon. A karácsonyi turizmus hirtelen felvirágzására azonban az utazási irodák üzletemberein kívül mások is felfigyeltek. Az egyik neves német liberális szellemű lap például már tavaly foglalkozott e jelenséggel és egy egész oldalas cikkben kereste az okokat, melyek — saját szavaik szerint — «az ünnep előli meneküléshez» vezettek. Tehát nem egy egyházi ember, hanem egy liberális lap írása nevezi így a karácsonyi tömegturizmust. A lap mintegy közvéleménykutatást végzett és ennek magyarázatára öt okot hozott fel.

Az első helyen szerepel az emberek a-

nyagiakban való elteltettsége. Olyan helyzetben vannak, hogy ezt «megengedhetik maguknak». Mióta Németországban megindult a gazdasági fellendülés, s valószínűleg másutt is, különböző vásárlási «lázak» voltak megfigyelhetők. A nélkülözésekkel teli háborús évek után a fellendülő ipar és ezzel együtt a több kereset velejárája volt a különféle «lázulám» és korunk jelenségeinek figyelői maguk is kíváncsiak voltak, hogy az évszeti-, textil-, bútór-, luxus- és ékszerláz után vajon most maj mi következik? A tavalyi tél már meg is adta erre a választ: a karácsonyi utazási láz, ahogyan ezt az utazási irodák plakátjai már régóta reklámozták és ajánlották: «Lepje meg magát karácsonyra egy tengeri utazással!»

A második helyen sokan egészségük és munkaerejük megőrzését hozzák fel. Napjainkban az ember, főleg a városi ember sokkal több megterhelésnek van alávetve, mint régen. Ne firtassuk viszont, hogy e teressznek nem maga az ember-e az oka, amikor a munka, a pénz és az élvezetek rabszolgájává teszi magát. Innen magyarázható az igénye a több és gyakoribb szabadság után.

A megkérdőzettek oknak hozzák fel azt is, hogy manapság már minden második asszony dolgozik. Az ünnepekre való előkészületek, a sütés-főzés a megérdemelt nyugalom helyett így még csak több munkát és megterhelést hozna számukra. Ha viszont elutaznak valahova, a szállodában terített asztal várja őket és megmenekülnek az utálatos mosogatástól is.

Az utazási láz okának hozzák fel sokan az időjárás is. Bár a meteorológusok szerint — mondják — az időjárási viszonyokban nem történt lényeges változás, de a régi szép fehér karácsonynak vége! S az egészségtelen hideg, esős idő elől vagy a magas hegyek közé, vagy a másik végletbe, a napos déli tájakra menekülnek.

Utoljára hagytuk a legfontosabb és egyben a leggyakrabban felhozott okot: a karácsony az üzleti szellem által történő profanizálását. A karácsony egykor a vallás, az istenhit világába tartozott, ma pedig a kereskedelem már hetekkel előtte mást sem tesz, mint a magas profit érdekében állandóan rá emlékeztet. A szem, a fül ennek reklámozásától lesz tele, ami elviselhetetlenné válik és nagyon sok emberben felébreszti a vágyat, hogy kitörjön és elmeneküljön a karácsonyi «rumli» elől.

Ez önmagában teljesen helyes megállapítás, de mellette van még egy elhallgatott, egy be nem vallott ok is, amit szintén jól sejt meg az újságíró. Az állandó megterhelés és tevékenység (termelés és fogyasztás) lázában élő ember egyszerűen fél az ünnepnapok csendjétől, mert így rádöbben arra a nagy ürességre, amely lelkében és életében tátong. A karácsony magábanállásra indítja az embert, de erre vagy nem hajlandó, vagy egyszerűen képtelen. Szívéből már régen kiveszett az istenhit, — és mi lesz a karácsonyból

istenhit nélkül? Az ember elfogadja az ünnepeket, felhasználja szabadságra, utazásra, kimenekül a hétköznapi taposómalmából, élvezi az életet, — feledni akar. De Istennek ez lett volna a szándéka, amikor az emberiséget megajándékozta Fia születésével, a karácsonnyal? Az ember feledni akarja azt, amire Isten éppen emlékeztetni akar?

Egykor régi haragosok békültek ki a csillogó, fényes karácsonyfa alatt, szívek kapcsolódtak össze egy egész földi életre szóló ígérettel, rokonok és jóbarátok cserélték ki ajándékaikat szerető megemlékezéssel. Isten emberi szemnek láthatóan belépett életünkbe s ennek nyomán felgyulladt bennünk a szeretet iránta az embertestvéreink iránt. Ezzel lett emberiesé, vagy legalább is emberiesebbé emberi világunk.

Az ünnep elől menekülők számtalan okot hoznak fel eljárásuk igazolására, de közülük melyik teszi erkölcsileg elfogadhatóvá pl. azt a tényt, hogy miattuk sok száz és ezer szállodai alkalmazott, szakács, pincér, szobalány kénytelen lemondani a szeretet ünnepén a családnak, az otthon melegéről? S ezek az ünnep elől menekülők vajon rádöbbennek-e egyszer még, hogy a lelki békét nem a siparadicsomokban, nem a déli tengerek habjaiban, hanem egyedül Istenben és önmagukban találhatják meg. Az «ünnep» e tanítása lenne a legszebb és legmaradandóbb karácsonyi ajándék számukra, — ha el nem menekülnek előle.

MEGYESI ANDRÁS

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot területükön a híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1973 január 1-től

10.— svájci frank, vagy annak megfelelő valuta az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valamilyen oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseke* a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)
Fröngartenstr. 15.
9000 · St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is 10.— svájci frank; ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 20.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Egyetemi epizódok

(Californiai naplórészlet)

Ezek a sorok személyes élményeimről szólnak ugyan, de valójában mégis túlnőnek a szűk egyéni kereteken, mert bepillantást nyújtanak « az 56-os emigráns » életébe.

Amikor Amerikában már túl voltam az új étellel együttjáró kezdeti nehézségeken, 1958-ban meghívást kaptam a californiai Long Beachben lévő Állami Egyetem elnökségétől a művészettörténeti tanszék betöltésére. Akkoriban Philadelphiben laktunk, Long Beachnek addig még hírére sem hallottam, de a megtisztelő meghívást — nyelvi nehézségeim ellenére is — elfogadtam, hiszen a kolozsvári és budapesti egyetem katedráján évekig adtam elő művészettörténetet s így itt a magam működési területe vár rám.

Szeptember elején átrepültem hát az USA keleti partjáról a nyugatira és Long Beachben jelentkeztem az Egyetem vezetésénél. Az amerikai felsőoktatás rendszeréről, menetéről, részleteiről fogalmam sem volt, biztos tárgyi tudásom jelentette csak egyedüli szilárd támaszomat abban az idegen világban, amelyben egyetemi fokon előadnom kellett.

A művészeti fakultás jóindulattal és segítőkészséggel telt főnöke röviden tájékoztatott, hogy milyen tárgyakat kell előadnom, nagysietve elő is készültem első óráimra s azzal már el is érkezett az előadások megkezdésének napja.

✱

Reggel kilenckor a főnök karonfogott, a szomszédos épülethez vezetett és bátorító mosollyal egy ajtóra mutatott:

— Béla, ez a tantermed, kezd meg az órát! — Azzal magamra hagyott.

Nagyot lélegzettem, kihúztam magamat, jegyzetfüzetemet hónom alá csaptam, és, lesz, ami lesz, jó adag lámpalázzal beléptem a tanterembe, melyben mintegy hetven fiatal amerikai szempár szegeződött várakozásteljesen felém, teljes csendben.

Azzal kezdtem, hogy bemutatkoztam. Lámpalázam elmúlt. Elmondtam, hogy a kommunista zsarnokság kényszerített magyar hazából való menekülésemre, Amerikában mostanig a kezdeti nehézségeivel kellett küzdenem, angol tudásom sem teljes, így hát, ha úgy érzik hallgatóim, hogy nevetniök kell magyaros akcentusú angolságon, csak nevéssenek, ne tartsák vissza magukat.

De nevetés helyett váratlanul nagy taps harsant fel a teremben. A fiatalok mosolyogva néztek rám, szívből tapsoltak, melegséggel telt meg a légkör. A bemutatkozás sikerült, az első csatát megnyertem, felengedett feszültséggel érezve, hogy a «captatio benevolentiae» elérte célját.

A taps elülte után elkezdtem előadáso-

mat, jórészt jegyzeteimből olvasva, de ezt hallgatóim természetesen tartották, mert a született amerikai professzorok is többnyire olvasva adják elő tárgyaikat. Jól esően láttam, hogy a fiatalok figyelnek és buzgón jegyeznek. Fele-fele arányban voltak a fiúk és lányok, köztük színesek is: távolkeletiek, indiánkeverékek és egy-két néger, 18-50 éves korig.

Óráim végén ismét megtapsoltak hallgatóim és jó érzésekkel telten vonultam vissza tanári szobámba.

Ugyanígy folyt le többi tárgyaim első órája is, más hallgatókkal, de a taps ott sem maradt el. Első napi előadásom végén pedig bejött hozzám az art department főnöke és gratulált, amerikaias szűkszávúsággal, de jelentősen:

— Úgy látom, hogy jól viszonyulsz a hallgatókhoz és azok is hozzád! (Egyszóval figyelt is, kérdezősködött is és biztosan hallotta a tapsvihart is...)

Így folyt le, biztató előjelekkel, californiai egyetemi életem első napja 1958 szeptemberében.

✱

Azután még tizenkét év telt el Long Beachben, nem könnyű, de szép és változatos munkában. Hallgatóim száma évről-évre nőtt, minden szemeszterben meghaladta a 300-at, ami sok munkát adott, bár az írásbeli munkákat értékelő «reader»-em és két tanársegédem sokat segített. Nagy respektust szereztem a művészettörténetnek s ezt az egyetem elnöksége méltó módon honorálta: hatévi működésem után full-professorrá, azaz nyilvános rendes tanárrá léptem elő. (Ezt a legmagasabb fokozatot az amerikai születésű tanárok is rendszerint csak 15-16 éves tanári működés után érik el.)

Hallgatóimat igyekeztem bevezetni a klasszikus művészet világába. Nem volt ez könnyű feladat a humanista szellemtől távol álló, gyakorlatias gondolkozású amerikai ifjúsággal, de hallgatóimnak évről-évre növekvő száma azt mutatta, hogy lelkükben termő talajra lelt a művészet szeretete. Buzdítottam őket külföldi utazásra, főleg Itália meglátogatására. Mentek is sokan közülük a nyári vakációban, és az őszi tanévkezdés után boldogan számoltak be útjuk szépségeiről. Közben azért akadt egyik hallgatóm részéről ilyen beszámoló is:

— Rómában nagyon felháborított az, hogy a város kellős közepén egy nagy romterület éktelenkedik. Falak, beomlott boltívek, szoborcsontok, hepehupás kővezet és néhány égnek meredő oszlop van szétszórva ezen az elég nagy területen. Érthetetlen, hogy a város hanyag vezetősége nem hasznosítja a város szívében azt a teljesen kihasználatlan, romos területet, melyet felparcellázva magas á-

ron lehetne értékesíteni és modern épületekkel beépíteni.

Felháborodott hallgatóm ugyanis a Forum Romanumról beszélt... Amerikainak született, nem is beszélhetett másként. És szavaihoz senki sem fűzött észrevételt, — rajtam kívül. Nem volt könnyű dolog ez sem.

Kedvesebb epizódok is bőven akadtak. Amikor például egyszer a köszoborról adtam elő, elmondtam, hogy a márványtömbben már benne rejtőzik a kész szobormű, de azt a szobrásznak kell vésővel, kalapáccsal kiszabadítani márványbörtönéből.

Hallgatóim egyike, egy szép szőke lány, ekkor váratlan kérdést intézett hozzám:

— És honnan tudja a szobrász, hogy milyen szobormű rejtőzik a márványtömb belsejében?

A tanterem felnevetett, de én komoly maradtam és azt válaszoltam a kis szőke-
nek, hogy a szobrász addig vési-faragja a tömböt, amíg végül rátalál a szoborra... Ezzel igazat is mondtam és Bettyt is kilégítettem.

Előfordult az is, különösen az első időkben, hogy az én elszólásom keltett derűtséget. Amikor ugyanis egy gótikus Szent Mihály-szobrot vetítettem és élőszóval elemeztem, a «Michael» név helyett az intimebb, közvetlenebb «Mike»-t használtam. Mint ha egy magyar nyelvű előadásban az előadó «Szent Miská»-t mondana... Hallgatóim láthatólag mulattak botlásomon, de tetszett is nekik, mert amikor óra végén szokásuk szerint körülvettek és százfélét kérdeztek, egyikük arra kért, hogy tartsam meg továbbra is az akcentusomat, mert ők azt nagyon szeretik. Én pedig ünnepélyesen megígértem, hogy megtartom. (Ez volt életemnek legkövetkezetesebben megtartott ígérete.)

✱

Minden amerikai darabosságuk mellett is jólelkűek, jóindulatúak és tanulnivalók ezek a fiatalok. Egyszer egyik hallgatóm valamiért felkeresett tanári szobámban. Kezébe égő cigarettával jött be. Mielőtt megszólalt volna, figyelmeztettem, hogy menjen ki, dobja el a cigarettát és úgy jöjjön be. Hirtelen haraggal rámnézett, száját szólásra nyitotta, de azután anélkül, hogy mondott volna valamit, szó nélkül megfordult és kiment.

Rövid idő múlva ismét bejött, cigaretta nélkül. Megállt az asztalom előtt és megszólalt:

— Én nem tudtam, hogy nem illik valahová égő cigarettával bemenni. Nekem ezt még soha senki sem mondta. Köszönöm, hogy dr. B. figyelmeztetett rá.

Láttam, hogy a fiú őszintén beszél, kezdet nyújtottam neki, leültettem és attól kezdve igaz hívem lett. Ugyanez történt egy másik hallgatómmal is, aki óra alatt újságot olvasott s ezért kiküldtem a tan-

FEKETE ISTVÁN

Betlehem

A konyhában ültünk a földön és a tűzhely meleg fénye kiugrott néha, megmagsimogatván arcunkat. Hallgattunk, de magunkban megvallottuk, hogy a mű tökéletes és nem is vettük le a szemünk róla. Tornyos volt, ajtaja volt, ablakai voltak, ahol be lehetett tekinteni (egy krajcárért!) és ha bent meggyújtottuk a kis gyertyát, kivilágosodott az egész épület valami boldog, meleg világossággal, mint a szívünk abban az időben.

Egyszóval: Betlehem volt.

**

A Szent-Család kicsit oldalt állt előtérben a jászollal és a jászolban Jézuskával, aki mosolygott és kövér kis kezét ökölbe szorította, ámbár, mi akkor még nem gondoltunk arra, hogy ha ez a kéz

teremből. Kiment, de óra után bejött hozám és bocsánatot kért. A közvetlen hangot, még ha az nyers is, nagyra értékeli az amerikai fiatalok, de a nagyképűséget, tanári gőgöt és fölényeskedést nem tűrik. Demokratikus gondolkodásúak, a szó legjobb értelmében.

**

A komoly és derűs epizódok azonban csak színes járulékaik voltak magyar voltom hivatástudatának és felelősségérzetének. Minden szemeszterben tartottam egy kurzust a magyar művészetről, részletesen kitérve a vasfüggöny mögött sínylődő magyarság mai helyzetére is. Ezeknek a kurzusoknak a résztvevői a legmagasabb évfolyamú, legkomolyabb és legintelligensebb hallgatóimból kerültek ki. A kurzus kezdetén Magyarországról csak annyit tudtak, hogy van, valahol Európában, a szemeszter végére azonban buzgó, meggyőződéses híveivé váltak a magyar nemzetnek és hirdetőivé a mai kommunista rabságból való felszabadulás követelésének. Átlag 30-40 hallgató vett részt ezeken a kurzusokon. Szemesztervégi, izzóan magyarbarát írásbeli dolgozataikat kegyelettel őrzöm ma is. Kiadásra is érdemesek lennének.

E fiatalok közül néhány talán magasabb polcra kerül később és hathatós támogatója lehet a magyar ügynek. Gutta cavat lapidem...

Most, amikor már mindez a múlté és nyugdíjas «professor emeritus» lettem, szeretettel emlékezem vissza californiai hallgatóim többezres seregére. Ők is felkeresnek üdvözlő soraikkal. Honvágny tölt el, de nem az idegen uralom alatt sínylődő mai Magyarország felé, hanem a napfényes California felé, ahová életem estéjén visszatérek, ha felszabadulást váró szülőhazámba már nem térhetek vissza.

BÍRÓ BÉLA

egyszer kinyílik, mekkora ragyogás árad belőle a világra.

Ennél sokkal nagyobb gondjaink voltak.

Elsősorban az, hogy Jézuska mezítelen maradjon-e, vagy takarjuk be?

— Megfázik! — mondta Bence Gábris, aki érzékenylelkű fiú volt.

— Buta vagy — szólt Andók Pista — aki Isten, az nem fázik.

— A biblia azt mondja — szólalt meg végül Puska Péter, aki papnak készült — hogy «édesanyja polyába takarta és jászolba fektette...»

Ez döntött.

A pólya természetesen nem lehetett akármilyen anyagból, ezért selyemből lett, a selyem pedig anyám télkabátja beléséből lett.

Másodsorban ott volt még a számárkérdés.

Két szamarunk is volt ugyanis.

Puska Péterre néztünk, aki csizmája orrát vakargatta piszkos körmével és le-sütvén szemét erősen gondolkodott, de aztán kivilágosodott értelmes, fanyar arca:

— Az nincs a bibliában, hogy hány számár volt. Több pásztor volt, hát számár se egy volt...

Subák, láncosbotok, bajuszok és szakállak, kucsmák és tornyos angyalsüveg már készen voltak, így semmi akadálya nem volt annak a lelkes izgalomnak, amely másnap a faluvégén abban a felkiáltásban érte el tetőfokát, hogy:

— Szabad-e betlehemet köszönteni?

És hulltak a krajcárok... Péter perselyébe, amely mind súlyosabban zörgött — mi tagadás — ébren tartva, sőt fokozva elhivatottságunk érzését. Berta Jancsi ugyan apja szőrtarisznyáját is nyakába akasztotta, hogyha valahol — netán — enivalót is adnának, de inkább Pétert toltuk előre, zörgő perselyével figyelmeztetve a háziakat, hogy készpénzadományokra rendezkedtünk be.

Na, a büntetés aztán nem is maradt el. A betlehemi csillag ragyogása mellett nem vettük észre a pénz ördögének sátánpofáját és szenteste — Berta Jancsi pokoli indítványára — elindultunk a szomszéd faluba, most már kizárólag azzal a céllal, hogy a persely tartalmát a végsőkig fokozzuk.

**

Csendes, borús, mégis kemény alkonyat volt. A hó nem olvadt, a varjak nyugtalanul repkedtek a jegenyék felett és a völgyek hajlásaiban fenyegetően kék volt a köd. Azután Király bácsival találkoztunk, a kanász-szamadóval.

— Hová mentek, gyerekek?

— Csak ide, a szomszédba...

Az öreg felnézett az égre.

— Hát én nem mondok semmit, de iparkodjatok, mert ujjan idő gyűn, hogy megemlegetitek...

— Sietünk, Károly bácsi.

Igazán siettünk volna, de úgy megbámulták takaros betlehemünket, úgy tartóztattak bennünket, etettek, itattak (ne mondják a szomszéd faluban, hogy nem látták szívesen gyerekeiket) és főleg úgy tömték a perselyt, hogy se láttunk, se hallottunk.

Pedig közben feltámadt a szél, lenyomta a felhőket és szitálni kezdte a havat a fekete éjszakában. Ezt azonban a házak között alig lehetett érezni, de amikor kiértünk a szabad mezőkre, belénk mart és engem, aki a betlehemet vittem, majd belélokott a patakba.

— Egyenest! — vezényelt Jancsi, aki nagy lókötő volt, de a szíve helyén — ha a nyárfás utat elértük, nincs semmi baj.

— Nem kellene visszafordulni?

— Nem! — üvöltött Jancsi — engem agyonvernek, ha nem leszek ott az éjfél misén.

**

Az idő és a tér elveszett. A nagy subákat majd a földrenyomta a szél, a hó vágott, mint a jeges vessző és reszketve izzadtunk, ijedt kis erőnk utolsó megfeszítésével.

Vánszorogtunk. A kis betlehem oldalát már feltépte a szél és kísértetiesen csapkodta a papírt, miközben a toronyban a kis bádoggcsengő néha megkondult, mint a lélekharang. Nem tudtuk, hol vagyunk és szívünk körül halálos hidegen bujkált a félelem.

— Megfagyunk — mondta valaki, mire Bence Gábris leroskadt a hóra és sírni kezdett, de sírását elkapkodta a sikoltó szél.

És csak álltunk. Összebujtunk Gábris körül, a betlehem lecsúszott kezemből a hóra és nem hittünk már semmiben, csak az elmúlás borzalmában és már nem is voltunk.

— Imádkozzunk! — mondta ekkor Péter és ennek a szónak a mélységében egyszerre végtelen csend lett és ebben a csendben alig hallhatóan, mégis világosan megérintett bennünket meleg szárnyával a távoli harangszó.

— Harangoznak — ordította Jancsi — most már tudom az utat.

— Imádkozzunk — mondta Péter, és imádkoztunk.

És éjfél misén otthon voltunk.

**

És azóta is, ha nagy baj van és kiesik kezemből a Betlehem, azt az imát mondom és azt a harangszót halom még ma is.

Az Egyház mai helyzete (II)

3. Ha általában igaz is, hogy az ember értelmével képes az igazságot felismerni, a hitigazságoknál másképpen áll a dolog. A hitigazságok kinyilatkoztatás által juttatták az emberiség tudomására, hitre van szükségünk, hogy elfogadhassuk őket. A hitigazságokat Krisztus Urunk megbízásából az Egyház közvetítő nekünk és ezért az Egyház hagyományának igazságkövetítő szerepe is van. Persze, ha már nem hiszek az értelemnek igazságot felismerő képességében, vagy ha csak azt fogadom el igaznak, amit magam tapasztalok, akkor a tanítóegyháznak és egyházi hagyományának igazságot közvetítő erejét is tagadni fogom. Akkor mindenki azt hiszi, amit akar, akkor a különböző csoportok vagy korok a maguk módján fogalmazzák meg a hitüket, anélkül, hogy a különböző kifejezőmódok közt kapcsolatot lehetne teremteni, párhuzamot vonni. Így aztán előfordulhat — egyesek ezt nyíltan állítják is — hogy a Niceai Zsinat idejében az Egyház Krisztusban két természetet vélt felfedezni, manapság pedig a két természetet tagadjuk. A tridenti zsinat szerint az Oltáriszentségben az Úr Jézus teste és vére van valóságosan jelen, a mai teológusok pedig Jézus szimbolikus és csupán kegyelmi jelenlétéről beszélnek. Az őskeresztények Mária érintetlenségét tisztelték, mi a 20. század gyermekei — mivel felfedezték a szexuális élet páratlan értékét — Mária testi szüzességét tagadjuk és az Úr Jézust esetleg Szent Józseftől származtatjuk le.

Mindez jól megfér a mai horizontalizmusban, hisz csak egy dolog a lényeges: az emberiség földi életét boldoggá, emberivé alakítani. A Szentírás szerint a hit az embert Istenre irányítja be, Istenre központosítja, az Isten iránti szeretetünk a felebaráti szeretet gyakorlására ösztönöz bennünket. A horizontalisták a hitben legfeljebb egy jó eszközt látnak a humánus megőrzésére és az Isten-szeretetet az embertársi szeretetnek rendelik alá. Nem csoda, hogy egyesek már ateista kereszténységről beszélnek. Az igazságnak ez a teljes viszonylagosítása, sőt feladása, az Egyház missziós tevékenységét is feleslegessé teszi: a többi vallások híveit nem kell a kereszténység vagy pláne a katolicizmus számára megnyernünk, csak meg kell értenünk őket s a hitükben meg nem zavarni. Ilyenformán még az ökuménikus dialógus is feleslegessé válik: ha megszüntetjük az igazság problémáját, felesleges a dialógus is...

III. S hogy viselkedik a tanító egyház ebben a páratlan krízisben?

Hála Istennek, vannak püspökök, akik felemelik tiltó szavukat. De igen sokan hallgatnak, mert félnek saját progresszista teológusaiktól. A pápa meglepszik azal, hogy az Egyház hagyományos hitét újból és újból hangoztassa, de a húsba-vágó intézkedéseket — mint ahogy valamikor X. Pius tette — elkerüli. Újabbban ugyan a hit kongregációja egy pár tanbeli elitlést közzé tett, de a világ teológusai egy-

szerűen ignorálják, kimagyarazzák, avagy csak jóakarató tanácsnak minősítik őket.

S hogyan viselkedjünk mi, az Egyház hívei?

Először is ne veszítsük el józan keresztény bizalmunkat, ne engedjünk holmi pánikszerű hangulatnak. Ne legyünk naiv optimisták sem. A mai horizontalizmusban a legkülönbözőbb tévedések és eretnokségek élednek újjá: krisztológiai tévedések, racionalizmus, naturalizmus, protestantizmus, modernizmus. Vannak komoly teológusok, akik a mai hitbeli zűrzavarban a világ végének előjelét látják: hamis próféták támadnak... hogy tévedésbe ejtsék a választottakat is, ha lehetséges volna... Csakugyan előjelek ezek, de ezek az előjelek az egész történelem folyamán, már eddig is, távoli villámlásként előrejelzik a világ végét, anélkül, hogy annak közvetlen beálltára lehetne következtetni. Egyrészt, mert a II. Vatikáni Zsinat sok jó kezdeményezése mégiscsak gyümölcsöt termelt, másrészt, mert a katolikus hívek lelkében máris egy bizonyos reakció indult meg az extrém progresszizmussal szemben. A hívek nem teológusok ugyan, de egy bizonyos józan hittudat él a lelkükben, ösztönyszerűen idegenkednek azoktól, akik szélsőséges elveket vallanak. Nem tudják elhinni, hogy a hitigazságok máról-holnapra megváltozzanak. Hogy Máriaat eddig tiszteltük és most a templomainkból kitessékeljük, hogy az Oltáriszentséget eddig imádtuk és most közönséges kenyérként kezeljük... Sőt a fiatalok körében is érezhető egy bizonyos józanodási folyamat. Mégiscsak jellemző, hogy amíg a püspöki szemináriumok végzetes hivatásnélküliséggel küzdenek, Mgr. Lefèbre svájci internacionális szemináriumában, ahol teljesen tradicionális módon tanítanak és nevelnek, annyi hivatás jelentkezik, hogy nem győzik őket felvenni. A lélek ott fű, ahol akar, mondotta Krisztus Urunk... Ha nem is lehet mindent jóváhagyni, amit az ún. pünkösdi mozgalom hívei mondanak és tesznek, ez a mozgalom mégis arról tanúskodik, hogy a mai kor emberében is megvan az Istennel való találkozás vágya, a misztikum igénye. Még a hippik is, amikor a civilizációt és a jólétet megvetik, ami bizonyítja, hogy nem csak kenyérből él az ember, hogy az anyagi jólét még nem tudja elégedetté tenni az embereket. Sőt püspökeink is, akik talán teológusainktól megfélemlítve hallgatnak, egyéni beszélgetésben hangoztatják az Egyház hitéhez való ragaszkodásukat. A Szentatya, akit a mai kor mártírjaként lehet tisztelni, tartózkodik az erélyesebb intézkedésektől, mert el akarja kerülni az esetleges szakadást, s mert attól is tart, hogy a túlzott konzervatív erők lábrakapása épp azokat a vívmányokat is veszélyeztethetné, amelyek a II. Vatikániumhoz fűződnek: a konkollyal együtt nem akarja kiirtani a szerényen meghűződó, de mégis fejlődő búzát...

Mi, akik nagyrészt az idősebb generációhoz tartozunk, megszoktuk, hogy az Egyházban a sziklára épített házat lássuk. Ez

a kép csakugyan az Egyház szimbóluma. De van egy másik kép is: a tengeren hánykódó bárka képe. Ne ítéljük el túl könnyen püspökeinket: a bárkában kapkodó apostolok, a rémüldöző és Krisztust keltő Péter aligha festettek jobban, mint a mai kornak határozatlan főpapjai...

A svájci püspöki kar nemrégben arra kérte a híveket, hogy ne polarizálják az ellentéteket a konzervatív és progresszista keresztények között. Bölcs tanács! A mérsékelt progresszisták és a mérsékelt konzervatívok ugyanis elég közel állnak egymáshoz, kiegészítőleg hathatnak egymásra, sokszor csak különböző szempontokat foglalnak el. De ha polarizáljuk az ellentéteket, akkor a szóvivők mindkét oldalról az extrémisták lesznek és ez aztán nyílt szakadásra vezethet. Másrészt, amikor hitigazságról van szó, semmifajta megalkuvásnak helye nem lehet. Ezen a vonalon a polarizációnak egyszer mégiscsak meg kell történnie: ami igaz, igaz, ami hamis, hamis, nincs közösség igazság és tévedés, Krisztus és Beliál között! Egészségtelen a mai helyzet, ahol polgárjogot nyer az Egyházban a hit mellett a hitetlenség, az ortodoxia mellett az eretnokség, az igazság mellett a tévedés. Ne nevezzük ezt a helyzetet békének és szeretetnek, inkább hitgyengeséget és elvnlküli opportunizmust lássunk benne!

Félnünk azonban és elcsüggednünk nem szabad az Egyház jelen krízisében sem. A Krisztus Urunk ígérte Szentlélek manapság is vezeti az Egyházat, főképpen Péter utódját. S vezeti a lelkeket belülről is: szuverén szabadsággal ébreszti bennük az igazság és jó utáni vágyat. A II. Vatikáni Zsinat sok kezdeményezése, az a sok jó, ami a lelkekben láthatatlanul történik, mindez a Szentlélek műve, aki csalhatatlan biztonsággal az Isten országának a beteljesedésére és végső győzelmére irányít mindent.

Ragaszkodjunk tehát hűséggel az Egyház tanításához. A hitvallás egyetlen egy cikkelyét se adjuk fel, egyetlen egy hitigazságot se akarjunk másképpen értelmezni, mint ahogy az Egyház mindig értelmezte. S imádkozzunk a Szentlélek megvilágosító és erősítő kegyelméért. Szükségünk van világosságra, hogy az igazat és a jót felismerhessük, szükségünk van erőre, hogy az igazság fényében fölismert jót teljesíthessük is. Imádkozzunk keresztény türelemért és tántoríthatatlan hűségért. A tévedőkkel szemben legyünk türelmesek és megértők, de engesztelhetetlen következetességgel irtsuk a tévedést. A többit bizzuk az Úr Jézusra, aki Egyházával van a világ végétéig. S ha az Egyház manapság inkább a tengeren hánykódó bárka képét juttatja is eszünkbe, eljön majd az idő, amikor ismét a sziklára épített ház jelképében csodálhatjuk.

MEHRLE TAMÁS O. P.
egyetemi tanár

25 éves az «Ostpriesterhilfe»

Az európaszerte jólismert segítő-szervezet alapítója, az 1913-ban született belga premontrai szerzetes, Werenfried van Straaten, aki most is fáradhatatlanul gyűjti az adományokat az egész világ szűkölködői számára. Tisztelői «Speckpater» ragadvány névvel emlegetik, amelyet azért kapott, mert kezdetben főleg a keleti államok menekültjeit támogatta és számukra élelmiszerről is (Speck) gondoskodott. A szeretetmű az idén érte meg alapítása huszonötödik évfordulóját.

Az eltelt két és fél évtized alatt — egyik munkatársának összeállítása szerint — Werenfried 21 ezer alkalommal prédikált, 70 millió kéréssel küldött szét és gyűjtésének pénzüsszege 150 millió dollárt tett ki. A hatalmas pénzüsszeget nagyrészt szerény körülmények közt élő, egyszerű emberek adományozták.

A melegszívű emberbarát

nem is gondolt nagyszabású mozgalom életrehívására. Egy alkalommal a rendi folyóiratban közölt, menekült-támogató felhívásra nagy pénzadományokat kapott, amelyeknek a szétosztása is az ő feladata lett. Ezzel kezdődött az *Ostpriesterhilfe-mozgalom*, mielőtt még nevet kaphatott volna. A nyugatnémetországi Frankfurt mellett fekvő Königsteinben létesült a 16 millió német menekült lelképásztori és szociális gondozását irányító központ, bölcséleti és teológiai főiskola papnevelővel, diák internátus, autókápolnamisszió a diaszpóra-katolikusok pasztorálására, Keleti Akadémia és lehetőség az évenként rendezett Kirche in Not-kongresszus ülései számára. (20 országból átlag 8-900 menekült résztvevővel). Mindennek irányítását az Ostpriesterhilfe tartotta kézben, Pater van Straaten vezetésével. Az említett papnevelőből eddig kb. 300 pap került ki s ezek legtöbbször önként távozott a keletnémet zónába, amíg a határokat le nem zárták.

A vasfüggöny mögötti országok katolikusainak támogatása is csakhamar megkezdődött. Nem teoretikus alapon dolgozott a szervezet — mint alapítója mondotta — hanem a fölmerült tengeri és kiáltó szükséghez való gyakorlati igazodás volt a legfőbb szempont. A kommunista őrtonyok nem szabtak határt a Speckpater keresztényi szeretetének. Ugyanis a kommunista államok nyugati kirendeltségeinél utalványok voltak vásárolhatók és ezeket szabályszerű úton, a vasfüggöny mögötti címzett lelkész vagy egyházi szervezet motorkerékpárra, ruhára, élelmiszere, építőanyagra és egyéb hasznos tárgyra válthatta be.

Így vált lehetségessé motorkerékpárt, autót juttatni olyan papok számára, akik több lelkeszséget kényszerültek ellátni.

Egyedül 1972-ben 22 kelet európai egyházmegye kapott 123.434 dollár értékben 31 autót, 5 motorkerékpárt lelképásztori célokra. Apácáknak rendi ruhaszükségletükre 2246 méter ruhaanyagot küldtek. 36 írógépet és 6 gáztűzhelyet papnevelők és plébániák vettek igénybe. Varró- és kötőgépek, 30 mosógép, jégszekrények, vízmelegítőkészülékek kolostoroknak és szeminariumoknak jutottak. Hitoktatási célt szolgált vetítőgépek, hangszalagkészülékek és sokszorosító berendezések küldése. Templomi fűtést, harmoniumokat, ostyasütőket és hangerőberendezéseket több templom kapott. Az említett utalványokra átvett építőanyagból kétezer templom újjáépítése vált lehetségessé és így meg lehetett előzni azok bezárását.

Rászoruló katolikus családok

anyagi támogatása is állandó gondja az Ostpriesterhilfe-nek. Magyarországról pl. több tízezer olyan családot tart nyilván, amelyeknek helyzetét pontosan ismerik, így a gyermekek számát és életkorát. Ezek a szervezet-től évenként legalább egy csomagot kapnak. Ugyanilyen szeretetsomagok jutottak szűkséget szenvedő lelkészek, az ún. szociális otthonok éltes apái és működéstől eltiltott papok kezeihez. P. van Straaten az anyagi juttatáson kívül nagy jót művelt laikusoknak küldött szentírások ezreivel, egyháziak szellemi igényeit pedig teológiai könyvek, folyóiratok és hitoktatási kézikönyvek ajándékozásával elégítette ki. Mert igénylő mindig volt bőven — mondta a páter.

A délamerikai segítőakciók

1962-ben indultak meg. P. van Straaten környezettanulmányt végzett a polgárháborúktól, és természeti csapásoktól is sújtott kontinensen, és tapasztalatait abban a megállapításban foglalta össze, hogy a katolikus Egyház ott két arcvonallal folytat önzetlen, nehéz küzdelmet. A nagytöke-szeknek az egyszerű nép kihasználásával szemben egyrészt, a kommunisták forradalmasító törekvéseivel másrészt, amelyek azonfölül a szociális helyzet megoldására irányuló minden jóindulatú törekvést rombolni igyekeznek. Csak az Egyház védi önzetlenül ott a szegényeket — mondta a Speckpater és fokozott lendülettel látott a nagy lehetőségek földjén segítőakciói sikeressé tételéhez.

A hatalmas szervezet alapítója néhány hónappal előbb múlt hatvan éves és ugyancsak mozgalmas életének 33 évét töltötte papi tevékenységben, ebből 25 esztendőt a szűkségben szenvedő Egyház támogató munkájában. Atyja is papi életre szánta magát, de hivatása követéséről szegénnyé vált szülei támogatása miatt le kellett mondania. Szerette volna, hogy legalább egy fia vállalkozzék az oltár szolgálatára. Imáját háromszorosan hallgatta meg Isten, mert mindhárom fia buzgó pappá lett. Miért vette fel Werenfried a papi rendet? — «Olyan akartam én is lenni, mint xanteni szent Norbert, a premontrai szerzetesrend alapítója!» — Ez a vágy vitte a premontrai nagymúltú rendjébe, amely a lelképásztorok munkáját mindenkor ügyesen kapcsolta össze a kultúra terjesztésével. P. Werenfried csak rendje hagyományait kelti életre, amelyek szerint a szegénység enyhítése egyúttal a lélek kultúrája is...

CSER-PALKOVITS ISTVÁN

CSERKÉSZTOBORZÓ

Kedves fiatal Barátaink!

A magyar cserkészlet múltjáról bizonyára volt már alkalmatok hallani szüleiteket, családtagjaitok elbeszéléseiből, — hisz a magyar cserkészletnek 65 esztendő múltja van. Ezen hosszú emberöltő alatt odahaza sok fiatal lelkes cserkészt nevelt mozgalomunk. A magyar cserkészlet hazai betiltása után cserkészletünk nem halt ki, — hanem 1948 óta itt kinn, a szabad világban működik és fogja össze az itt élő fiatalokat.

Célunk: távol magyar hazánktól, — megtartani fiataljainkat lélekben magyarnak, megismertetni, megszerettetni velük kultúrkincseinket, hagyományainkat, — magyarságunkat. Tagja lehet a magyar cserkészletnek minden magyarul beszélő és értő leány és fiú, valláskülönbség nélkül. — Európában a következő városokban jelentkezhet cserkészletnek: Bécs, Linz, Graz, Stuttgart, Köln, Kastl b. Amberg, Frankfurt, Heidelberg, München, Zürich, Párizs, London, Hága, Brüsszel, Stockholm, Oslo, Göteborg, Malmö. — Postacímekeket kérésre adunk.

Címünk: Magyar Cserkészszövetség — Ungarischer Pfadfinderbund; 8 München 81. Oberiöhringerstr. 40. Tel. 98 26 37.

A német püspöki kar ösztöndíjasként az elmúlt 10 év folyamán 75 ortodox teológus folytatta, vagy fejezte be tanulmányait az NSZK-ban. Legtöbbször a doktori címet is megszerezte és szülőhazájában fontos egyházi beosztásban, vagy teológiai-tudományos munkakörben dolgozik. Kiképzésük nagy eredménye, hogy a tudományos felkészültség mellett a keleti és nyugati tradíciókat egyaránt jól ismerik és hasznosíthatják.

Nyisztor Zoltán 80 éves

Korunk és önmaga élestollú, őszinte kritikusa 1893 december 8-án született Debrecenben.

A gyermekben is meglátszottak már az oroszánkörmök: leginkább vállalkozó szellemében, nyíltságában, előadó készségében és tudománysszomjában, — amely vonások későbbi életében olyan jellemzők lettek.

Papi hivatására Rómában készült. Pappászentelése után a már Romániához tartozó szatmári egyházmegyének püspöki titkársága nem elégítette ki apostoli lelkületét. Elindította a «Katolikus Élet» hetilapot. Ez a tevékenysége adta első esetben a kezébe a vándorbotot: letartóztatása elől oláh katona — dohányért, pálinkáért — vezette át a határon.

Budapesten alaposan kivette részét abból a munkából, amellyel Prohászka püspök mozgásba hozta hazánkban az «álló vizeket». Hamarosan érezhető volt hatása minden katolikus lapnál, elsőnek az elterjedt «A Szív» hetilapnál. Még fontosabb feladatot jelentett számára a «Katolikus Kultura» folyóirat, amelynek szerkesztését annak alapítója, P. Bangha Béla S. J. adta kezébe. Emellett sajtó alá rendezte Goffine Lénárd, Szuszai, Mihályfi Ákos munkáit. Ontudatos fiatal magyar írók közreműködésével irodalmi sorozatot indított el; prédikált az egyetemistáknak; előadásokat tartott az ország számos városában. Ugyanezen idő alatt kiadott 14 kisebb-nagyobb munkát, később két kötetet spanyol nyelven is. Trianon természetesen indította el a második világháborút. Emberileg Nyisztor nem gondolhatott arra, hogy az oroszokkal baja legyen, hiszen közismert volt náciellenessége. De a világhódítást, a kereszténység kiirtását célul tűző kommunizmus a katolicizmus frontján őt tartotta egyik legnagyobb ellenfelének. A Vilma- királynő-úti szovjet börtönből sok puhítás és előkészítés után szabadon engedték azzal a feltétellel, hogy bizonyos híreket szerezzen, elsősorban Mindszenty hercegprímásról. Detektívek figyelték minden lé-

pését. Látszólagos szolgálattelvés után bravúrosan kiszabadította magát a detektívek gyűrűjéből és hosszabb időn át a budapesti domonkos templom padlásán rejtőzött. Hiába tették tüvé a fővárost, nem tudtak nyomára jutni. Végül is sikerült Ausztriába jutnia.

Rövid római tartózkodás után Columbia fővárosában, Bogotában 30000 hívőt számláló plébánia vezetését vette át, majd venezuelai munkája következett mindaddig, amíg lelkében felébredt gondviselészerű hivatása: vissza kell térnie a Katakombák, a Vatikán tövébe...

Rómában nem talált elképzelésének megfelelő munkakört, de végül rátalált önmagára. Elkezdett írni számos magyar lapba. Aztán komolyabb munkába fogott: 1962-ben megjelent «Otven esztendő» című műve, századunk magyar katolikus megújulásának története.

1969-ben jelent meg «Vallomások magamról és kortársaimról», 1971-ben: «Ami a Vallomásokból kimaradt», idén pedig «Idegen az idegenben» c. kötete. (Utóbbi a Columbiában végzett lelképítési életéről szól). Az első két kötet nagy őszinteséggel megírt önéletrajz és korrajz Magyarország életéről, főleg katolikus vonatkozásban. E nagy műveken kívül különböző külföldi magyar lapokban jelennek meg cikkei.

A jelen köszöntés mellett még egy szavam van az Unnepelhez: Szent meggyőződés, hogy a jó Isten azért mentette ki az NKVD sátáni karmaiból, segítette külföldre, vezette vissza Délamerikából Rómába, hogy megírja az egyház- és világtörténelem legnagyobb veszedelméről, a világhódítást célul tűző kommunizmusról szóló munkát, amihez megvan a teológiai, bölcséleti, szociológiai tudása, világlátása, írói rátermettsége és egyéni átélése.

Várjuk, hogy ennek a munkának a megírásával tegye irodalmi tevékenységére a koronát!

P. KIRÁLY KELEMEN OFM.

SZABADSÁGUNNEPÉLY PÁRIZSBAN

Párizsban 1973 október 21-én, vasárnap délután a Magyar Katolikus Misszió dísztermében került sor az 1956-os magyar szabadságharc 17. évfordulójának megünneplésére. Az emlékünnepelet a Franciaországi Magyar Szabadságharcos Szövetség rendezte, együttműködve az M. H. B. K.-val, a Katolikus Misszióval és a Cserkészek Egyesületével. Az ünnepi szentmisén Dr. Hieró István lelkész, a Magyar Katolikus Misszió vezetője misézett Tóth József lelkész közreműködésével. Szentbeszédet magyarul Dr. Hieró, franciául Tóth lelkész mondott. Szentbeszédükben megemlékeztek azokról a magyar hősről, akik 17 évvel ezelőtt fölládozták életüket a haza oltárán és akiknek emlékét

nekünk, élőknek kell továbbra is megőrizni a szívünkben.

Az ünnepi műsor kezdetekor, a zsűfólásig megtelt teremben felzendült a «Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában...» ének. Az ünnepségen Yves de Daruvar magyar származású ismert francia személyiség, a magyar szabadság ügyének nagy szószólója elnökölt. A nagyszámú magyar és francia közönség előtt, megnyitó beszédében kihangsúlyozta az 1956-os Magyar Forradalom harmonikus teljességét, mely bár lényegében a nemzeti függetlenségért vívott szabadságharc volt, de ugyanakkor egy új, modern, megtisztult, igazi szociális igazságosságra épült társa-

dalmi életforma alapköveit is megformálta. Beszédében rámutatott a munkásság és a munkástanácsok forradalmunk alatt betöltött fontos szerepére.

A következő francia szónok Paul Garson, a «Demokrata» párt neves politikusa volt. A legnagyobb tisztelet és elismerés hangján emlékezett meg az 1956-os szabadságharcunkról és a nyugati szabad világ gyáva magatartását okozta azért, hogy Moszkva hadserege ismét bilincsekbe tudta verni Magyarországot.

Majd Hubert Buthion, francia, színművész szavalt verseket, melyeket francia költők írtak 1956 őszén a Magyar Forradalom tiszteletére.

A műsor, a jelenlegi egyik legnagyobb francia író, Michel de Saint-Pierre beszédével folytatódott. A híres író méltatta Mindszenty bíborosnak az istentelenség vörös viharában tanúsított hősiességét a kereszténységért és népe szabadságáért. Beszéde végén annak a reményének és kívánságának adott kifejezést, hogy a hős magyar bíboros franciaországi látogatására is sor kerül hamarosan.

A francia író beszéde után Náday Kálmán magyar zongoraművész Chopin Forradalmi etüdjével ugyancsak nagy sikert aratott.

A műsor második felében magyar szónoklatok következtek, melynek során Dr. Stankovich Viktor, az Európai Szabad Magyar Kongresszus alelnöke arra mutatott rá, hogy a koegzisztenciás politika által létrejött látszat-liberalizálódás ellenére is a szovjet államgépezet diktatórikus, szabadság-elnyomó lényege nem változott. Erre bizonyíték az a megtorló kampány, amit a moszkvai államapparátus folytat a szabadságra vágyó szovjet írók, művészek és tudósok ellen.

Az ünnepély utolsó szónoka Toldalagi Pál, a párizsi magyar cserkészek vezetője az új magyar fiatalság nevében tett hitet a magyar hazához való hűségéről. Megható és lelkes szavakkal szólította fel a már emigrációban született fiatalokat, hogy tanulják meg jól a magyar nyelvet és bárhova is sodorja majd őket életútjuk, bármely ország állampolgárai is lesznek, ne feledjék el soha Magyarországot és magatartásukkal a világ minden táján vívják ki a megbecsülést a magyar névnek.

Az elnöklő Yves de Daruvar befejező szavai után, a magyar és francia himnuszokkal zárult be az emlékünnepelet. Utána a megjelent francia személyiségek tiszteletére pezsgős fogadás volt.

Két nappal később, kedden, október 23-án a Franciaországi Magyar Szabadságharcos Szövetség ünnepélyes keretek között, francia és magyar zászlósorok tisztelegése közben, nagyszámú közönség jelenlétében megkoszorúzta a párizsi Dialektónél (Arc de Triomphe) lévő ismeretlen katona sírját.

SUJÁNSZKY JENŐ

P. Werenfried a magyarokért

P. Werenfried van Straaten sokat tett 25 év alatt a magyarokért. Itt persze csak összefoglalóan említhetjük meg jótéteményeit.

Az 1956-os szabadságharc legkritikusabb pillanataiban, minden veszéllyel számolva nagytömegű gyógyszer, több tonna ruhanemű és élelmiszerral Budapestre u-

politikai felfogását éppen a vasfüggöny mögötti országokkal kapcsolatban. Felfogását azonban mindenkor meg tudja védelmezni. Elég idézni erre vonatkozóan a belga televízióknak adott interjújából az alábbi részletet.

Arra a kérdésre, hogy az Egyház és a kommunizmus között lehet-e egyetértés,

kik az Isten ellen harcolnak. Krisztus feláldozta magát az Atyának, ezért az Ő birodalma kibékíthetetlen egy olyan rendszerrel, mely alapján véve ezt az égi Atyát tagadja és elveti.

Megegyezés csak akkor lenne lehetséges, ha a keresztények megszűnnének kereszténynek lenni, vagy a kommunisták szűnnének meg kommunistának lenni.

Ezért veszi körül a magyarság P. Werenfriedet mindenütt rajongással és hálás szeretettel.

DELI IMRE

A MAGYAR CSERKÉSZ-SZOVETSÉG EURÓPAI KERÜLETÉNEK TÉLITÁBORA

Az európai cserkészkerület hagyományos téli táborát a karácsonyi szünetben idén St. Jakob-ban (Zillertali Alpok, Dél-Tirol, Olaszország) rendezi meg 1973 dec. 26-tól 1974 jan. 6-ig. A «Mátra» téli tábor szállása a Pension Jungmann-ban lesz, St. Jakob-ban. A fiatalok 4-6 ágyas szobákban nyernek elhelyezést (közp. fűtés, hidegmeleg víz). A nappali órákat sieléssel töltik a közeli Steinhaus szomszédságában lévő Klausberg kitűnő sítelepein. (2200 m.) A penzióban viszont délután és este vidám játékok, ének, zene teszük hangulatossá a cserkész életet.

A téli táborra jelentkezhetnek cserkészleányok és cserkészfiúk 10 éves kortól.

Kívánatra bővebb felvilágosítást, útmutatót küld az európai cserkészkerület központja: Ungarischer Pfadfinderbund

8 München 81 Oberföhringerstr. 40
Tel. (0811) 98 26 37

SZABADSÁGUNNEP MÜNCHENBEN

A Magyar Szabadságharcosok Németországi Szervezete Münchenben 1973 nov. 3-án este magyar, német és idegen nemzetiségű menekültszervezetekkel együtt a Künslerhaus dísztermében közös emlékünnepelet rendezett az 1956-os szabadságharc 17. évfordulója alkalmából.

Az ünnepi beszédet Prof. Friedrich A. von der Heydte, volt bajor képviselő, tábornok tartotta. Beszédet mondott Peter Bangs, a német Újraegyesülési Szövetség, Rudolf Wollner a népi menekültek szervezete és Dr. Stefan Marinoff-Yowev az összes menekült-szervezetek nevében.

Közi Horváth József Mindszenty József bíboros hercegprímás úr üdvözlő táviratát olvasta fel.

Nagy Alajos az 1956-os szabadságharc főbb eseményeit ismertette hangszalagfelvételekkel, Zambelly Blanka, a wiesbadi Operaház tagja, latin, olasz és magyar énekszámokat adott elő igen nagy sikerrel. A kastli magyar gimnázium gyermekkora magyar dalokat énekelt Zsongor Kálmán énektanár kitűnő vezetésével. Az egész ünnepélyt és az egyes műsorszámokat Melczer Aladár, a Szabadságharcosok Szervezetének elnöke vezette be kitűnő hozzáértéssel. (E. E.)



1972 augusztus 28-án Mindszenty bíboros-prímás meglátogatta az Ost-priesterhilfe tongerloi központját, ahol P. Werenfried személyesen tájékoztatta a Szeretet-Szolgálat működéséről. Ez alkalommal 100.000 dollárral emelte meg Speckpater a magyarok számára folyósítandó segélyt.

tazik. Mindszenty hercegprímás ural, kiszabadulása után a legelső között tárgyal. Tőle küldi el levelét, melyben a világ püspökeit és híveit imára, segítségre szólítja fel. E felszólítás eredményeként nepokon belül több, mint nyolcmillió márkát gyűjtött össze «Speckpater» a Mindszenty Alap»-ra. Százezer katekizmus, imakönyv és Újszövetségi Szentírás érkezett Magyarországra a következő napokban.

Azóta is évenként kétezer család kap rendszeresen csomagot Magyarországon. S ha figyelembe vesszük a rendkívüli juttatásokat: gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök, pénz segítséget, akkor láthatjuk, hogy nekünk magyaroknak is egészen komoly kapcsolatunk van a Speckpaterrel.

Az 1972-es évben 685.966 dollár pénzbeli segítséget kaptunk tőle mi magyarok. Ebből az összegből jutott az új menekülteknek, templomok tatarozására, ösztöndíjakra, otthoni nyugdíjas papok és civilek segélyezésére.

Magyar szempontból ugyanilyen jelentős, amit P. Werenfried a kommunizmus ellen tesz. Leginkább ezen a téren éri kritika. Kifogásolják, túl merésznek tartják

P. Werenfried ezt a választ adta:

Nem. Ez nem csak az én meggyőződés, hanem a mai kommunista vezetők is. Sőt a prelátusoké is, akik a kommunistákkal kollaborálnak. Így az orosz ortodox érsek, Nikodim 1968-ban a Világ-Egyház Tanács ülésén Upsalában kijelentette: nincs alap a keresztények és a marxisták között folytatandó párbeszédre, mert egyik meggyőződése a másikét eleve kizárja. Azért, hogy bizonyos párbeszéd a keresztények és a marxisták között folynak, nem kell, hogy minket illúziókban ringassanak. A marxisták nem engednek meg, hogy az ő ideológiájukat valamilyen módon a másként gondolkodók befolyásolják. Arról van itt szó, hogy ők Nyugaton megvethették a lábukat. Azért dobálóznak jelszavakkal, és pedig olyanokkal, amelyek a szabad világban megértésre találhatnak, az ő számukra azonban egy egészen más tartalommal bírnak. Természetesen megkísérli a Vatikán minden lehetséges módon, hogy valami oxigént nyújtson az üldözött egyházaknak. Csak ebből az okból folytat tárgyalásokat Moszkvával és a csatlós államok kormányaival. Nincs azonban egyetlen egyházi felelős vezető sem, aki azt hinné, hogy Krisztus kibékülhet olyan emberekkel, a-

A hercegprímás magyar templomot szentelt Amerikában

Már ismerettük előző számunkban, Ispánky Béla feljegyzései alapján Mindszenty bíboros kanadai látogatását. Legutóbb arra számolunk be, hogyan köszöntötték a magyar bíborost Ontario kormányzója és Toronto érseke. Most összefoglalóan hozzáadjuk ehhez a bíboros-prímás válaszát.

A közönség szünni nem akaró lelkesedése közben — írja Ispánky — a Bíboros-Prímás emelkedett szólásra. Azzal kezdte, hogy 1500 körül Magyarország lakossága egyenlő volt Angliával, Franciaországgal és Németországgal. Nemzetileg egységesebbek is voltunk azoknál. Ma lakosságban csak töredéke vagyunk az említett országok népességének. Mi történt? A Kárpátok vonalán, a Duna vonalán «rosszhelyen» voltunk! A népvándorlás nagy átjáró háza, Európa viharsarka volt ez a terület. Európa védelmét megkezdtük Szent László király uralkodása alatt. Majd jött a 13. század és a mongolok hada. Kétmillió magyarból egymillió százezer odateszett. Mindjárt utána, 1334-ben megjelent a török három világrészes birodalma. 457 évig folyt a harc a török ellen. Az 1500 körüli évek négymillió magyarjából 2,800.000 odateszett. Ha meg a mi korunkat nézzük: 22 szultán nem tett annyi kárt, mint az utolsó 15 évben anyaméhben meggyilkolt hárommillió százezer magyar magzat. A magyarság szerteszéledt az öt világrészen.

«Uzenjük haza innét: magyar nők ne dobjátok el magatoktól az anyai méltóságot! Ne akarjatok egyrangon lenni az utcanőkkel. Csak e kettő között van választás, nincs más. Ifjúságunkat pedig kérjük: Ne szakadjanak el a magyar templomoktól, a magyar iskoláktól, az ősök nagy tanításától, a szép családi szentélyektől. Csak lelki megújulásból lehet nemzeti fel-támadás!»

A közönség helyéről felugorva ünnepelte a magyar Bibtrost.

WINNIPEG, CALGARY, VANCOUVERT

Mindszenty bíboros Torontóból szeptember 24-én Manitoba tartomány szék-városába, Winnipegbe repült. A Szent István millenniumi ünnepekre nagy számban gyűltek össze itt is a magyarok, katolikusok és reformátusok a ferences atyák plébániatemplomában. Innen a bíboros Calgaryba, majd Vancouverba repült. Nemcsak a magyarok, hanem a helyi hatóságok is lelkesen fogadták ebben a másik két nagyvárosban is. A hatalmas Kanada nyugati részéről szeptember 28-án repült vissza Mindszenty prímás Torontóba, ahol az Egyesült Államokból, New Brunswickból oda érkezett Szent László egyházközség küldöttsége várta és fogadta. Az ő kíséretükben érkezett meg az Egyesült Államokba, New Yorkba.

NEW YORK

A világáros repülőterén Terence Cook bíboros-érsek fogadta és üdvözölte a magyar prímást. Ezer magyar várakozott a repülőterén s mikor ezek megpillantották Mindszenty hercegprímást, a magyar Himnusz-szal köszöntötték. Mindszenty bíboros áldásával viszonozza a lelkes üdvözlést. Ezután a rádiók, a televíziók és a sajtó emberei vették körül a két bíborost. Este a magyar prímás a new yorki bíboros vendége s másnap együtt mutatják be a szentmisét a híres Szent Patrik székesegyházban. A zsúfolásig megtelt templomban Cook érsek Mindszenty bíborost mint embert és vértanút köszönti beszédében. New Yorkból ebéd után indul el Mindszenty prímás kíséretével New Brunswickba.

NEW BRUNSWICK

Megérkezésekor, a templomépítők buzgóságát és áldozatosságát is dicsérve, Mindszenty bíboros ezeket mondta: «Másutt bezárják a templomokat. Az én new brunswicki magyarjaim pedig újjáépítik azt. Örömmel jövök és szentelem fel az új pébániatemplomot.» Délután fogadta a magyar szervezetek és egyesületek küldöttségeit, hogy meghallgassa beszámolóikat az amerikai magyarság munkájáról és helyzetéről.

A templomszentelés napján tízezer ember szorongott a Szent László templom körül. A szertartás 11 órakor kezdődött. A magyar iskolából vonult a körmenet, amelyben résztvettek a Kolumbus Lovagok, most is díszes ruhában és kivont karddal. Őket a szabadságharcos zászló és a Máltai Lovagok követték. A papság sorai után haladt a bíboros-prímás Szabó Szerén provinciális és Füzér Julián plébános atyákkal. A szertartás végén Mindszenty bíboros szentbeszédet mondott magyar nyelven. Ebben dicsérte a templomépítőket és figyelmeztette a jelenlévő és az egész amerikai magyarságot, hogy teljesítse lelkiismeretes kötelességeit a valóságos, a nemzeti és a családi életben.

A délutáni ünnepi vacsorán a Holiday Inn ebédlőtermében 1300-an vettek részt. Mindszenty bíborost itt is hatalmas taps fogadta, amikor belépett a terembe. Magyar részről Végvári Vazul, Füzér Julián, Belső Gyula, Prof. Kertész István és Bertalan Imre köszöntötték. New Jersey állam kormányzója, William Cahill is megindultan és meleg szavakkal üdvözölte a magyar vendéget. A város pogármesternője, Mrs. Patricia Scheehan pedig bejelentette az ünnepi vacsora közönségének, hogy a Szent László templom előtt vonuló széles utca, a Sommerset Avenue a városi tanács határozata alapján a bíboros látogatását követően a Cardinal Mind-

szenty Avenue nevet viseli. Felszólalt még az ortodox egyház egyik metropolitája, aki csodálatát fejezte ki afölött, amit Mindszenty bíboros a kereszténység érdekében tett és elszenvedett. A bíboros-prímás az üdvözlésekre Szent Pált idézve így válaszolt: Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok. Az Isten kegyelme nélkül semmi sem vagyok!

Másnap Mindszenty bíboros maga köré gyűjtötte az amerikai magyar lelképásztorokat, katolikusokat és protestánsokat. Az igen hasznos megbeszélések a magyar bazilita atyák monostorában folytak Matawanban. Az utolsó napon a bíboros-prímás New Brunswickban mutatta be a szentmise áldozatot, utána meglátogatta a kórházban a betegeket, köztük sok magyart is. Délután repült vissza Torontóba, ahonnan másnap a déli órákban érkezett vissza a Pázmáneumba.

Természetesen a bíboros-prímás látogatásával sokat és állandóan foglalkoztak a lapok, a rádiók és a televíziók. A magyar lapok meglehetősen ott volt mindig az ujjongó öröm is. «Új erőt, új energiát kaptunk — írja Pogány András az Új Európa legutóbbi számában. A csüggedők felemelték fejüket, a sötét pesszimizmusba sülyedtek újra remélni tudnak. Akik kezüket a kanadai és az amerikai magyar élet ütőerén trtják, mind érzik ezt. Ezért vagyunk végtelenül hálásak a hercegprímásnak.»

MINDSZENTY BÍBOROS a délafrikai magyaroknál

Mindszenty bíboros-prímás 1973 november 21-én Bécsből Zürichbe repült s onnan a South African Airways gépevel este 11 órakor indult Johannesburgba.

A tervek szerint meglátogatja a magyarságot Johannesburgban, Pretoriában, Durbanban és Fokvárosban. Mindenütt ünnepélyes szentmisét mond és résztvesz a Szent István millenniumi ünnepeken.

A bíboros-prímást a Magyar Egyesület hívta meg és mindenütt az egyháziók vendége lesz.

Előre láthatóan december 4-én tér vissza a bécsi Pázmáneumba.

Beszélgetés P. Cser-Palkovits Istvánnal

Folytatjuk beszélgetésünket P. Cser-Palkovits István jezsuita atyával a külföldön található Szent Imre emlékekről. Ez alkalommal svájci és ausztriai kutatásai eredménye után érdeklődtünk. Első kérdésünk: Van-e emléke Szent Imrének Svájcban?

Cser-Palkovits: Svájc fővárosa, Bern történelmi múzeumában őriznek egy, 13. századból való kétszárnyas magyar házioltárt, amely III. Endre özvegyével, Ágnes királynéval került külföldre. (Azzal a 800 ötvösmunkával együtt, amelyet ő az Árpád-ház kincstárából elvitt s amelynek árából alapította a két königsfeldeni zárdát és támogatta az ugyancsak svájci, thössi domonkos-apácák kolostorát, ahol az Árpád-ház törzsének utolsó sarja, Erzsébet élt.) — Az oltár aranyozott ezüstlemezekkel bevont két hársfa-tábláját kívül szövetmustrás, belül ékkövekkel, gyöngyökkel kirakott keretek díszítik s a foglalatokban pergamenre szentek festett miniatürképeit helyezte el a magyar udvarban dolgozó velencei festő és ötvösmester. Köztük szt. István és Imre mellképét utóbbiét szakállal ábrázolva. Szent képfelirata «Emericus Rex», fején korona, jobbában jogar. Javakorbéli férfinak látszik.

Életünk: Van-e valami emléke Szent Imrének a magyarsággal sok évszázadon keresztül olyan szoros kapcsolatban élő Ausztriában?

Cser-Palkovits: Külföldön és később nálunk is, — a szokásnak megfelelően a szentek holttestének fölemeltetése után a szent fejét és kezeit díszes ereklyetartókba foglalták és ünnepélyes alkalommal a híveknek csókra nyújtották. Bizonyos, hogy szt. Istvánnak és szt. Imrének is volt a székesfehérvári prépostság birtokában ilyen fejereklyetartója, még a 12. században. Egy ilyen ereklyetartóról (herma) tudunk szt. Kálmán, egykori nemzeti védőszentünkkel kapcsolatban, aki szt. Istvánnal és családjával állott rokonságban. A szentföldről hazánkban át visszatérőben, az ausztriai Stockerau határában kémnek nézték és 1012-ben megölték. Testét ünnepélyesen vitték az alsóausztriai melki apátságba, ahol sokáig tisztelet vette körül. Szt. István halála után Péter király szerzi meg a szent tetemét — a rokoni kapcsolatra hivatkozva. Az ereklyék mégis nemsokára visszakerülnek Melkbe, a fej ereklyetartójának kivételével. A 12. századból való, 35 cm magas, aranyozott réz-hermát Korvin Mátyás halála után, 1490 őszén I. Miksa osztrák zsoldosai rabolták el, majd 1517-ben a császár ajándékként véglegesen a melki apátságba került. Az ötvösmunka árpádkori művészetünknek igen értékes emléke és nagyon valószínű, hogy valamikor szt. Imre fejének ereklyetartója volt, amelyet idővel ezüst fejjel cserélték ki. Ezt a vélelményt látszik igazolni az, hogy az ötvösmester szakálltalan arcot formált, a fejét

pedig kétoldalt magyarosan befőtt hajjal (varkocs) ábrázolta. A kezdetleges korona alatt a koponya teteje fedőként nyílik és rajta lomb- és állatvonalakból álló olyan románstílusú embléma látható, amely feltehetően már a fejedelmek korában magyar törzsi jelvény volt és gyakori díszítésként szerepelt románkori kőfaragványainkon.

Életünk: A bécsi Szent István dómban van-e nyoma Szent Imre tiszteletének?

Cser-Palkovits: A bécsújhelyi cisztercita kolostortemplom nagy szárnyasoltára 1884-ben került a bécsi Szent István-dómba, ahol azt az északi oldalkórusban állították föl. Korvin Mátyás nagy ellenfele, III. Frigyes császár rendelte a tőle alapított bécsújhelyi cisztercita kolostortemplom számára; ismeretlen festője Hans von Tübingen hatását mutatja, aki a 15. század első felében a városban dolgozott. Az 1447-i keltezésű oltár szárnylapjai — a szobrokon és reliefeken kívül — négy-nyolc mezős tagolásban, egy táblán három-három szent képét tüntetik föl, olyanoké, akiket Frigyes császár különösen tisztelt s legtöbbjüknek ereklyéit is összegyűjtötte. Az aranyalapozású, élénkszíni képek sorában a baloldali, külső szárny legelső mezőjében áll szt. István, szt. Imre és szt. László képe, mindenesetre fölcsereilt nevekkel. Szent Imre a közepén, hosszú, aranymustrás fekete ruhában, köppennyel; hercegi kalap a fején, jobbában az országalmát magasra emeli, baljában hosszú jogart tart. (A fölötté lévő táblán árpádházi szt. Erzsébet, az ezzel egymagasságú táblán szt. Lajos toulousei püspök, Anjou III. Károly és Mária, V. István magyar király leányának fia.) — Az oltárnak ezt a szárnyát 1966-ban, a Frigyes császár-emlékkiállításán, Bécsújhelyen is bemutatták.

A bécsi dóm művészi szószéke mellett, az egyik pilléren — Trautson Ernő bécsi püspök († 1702) kéziratot gyűjteménye szerint — egy terjedelmes tábla függött a három magyar szent: István, Imre és László képével, alattuk szöveggel, amelyből a szt. Imrére vonatkozó a herceget «Rex Ungarorum»-nak, magyarok királyának nevezi. A képtáblát a pillérre függesztett 8 sisak és pajzs díszítette. Az egyik dómleírás 1764-ben még hivatkozik reá, de a hármasképnek ma már nincs nyoma.

A dómot a második világháború pusztítása nemcsak épületállományának kétharmadától fosztotta meg, de műértékekben is szegényebbé tette. Ilyen volt a többi között az a templomszentély két oldalán elhelyezett imakórus, amelyet későgot stílusban, művészi kiállításban éppen Mátyás királyunk bécsi uralma idején (1485-90) fejeztek be. Az imakórus déli oldalán, a felső ülősor tölgyfából faragott szobrocskái között volt látható szt. István királynak jogarral és országalmával ábrázolt szobra. Mellette foglalt helyet fia,

szt. Imre hercegi főveggel a fején, kezében jogarral.

Életünk: Más bécsi templomban vagy kápolnában található-e Szent Imrét ábrázoló kép?

P. Cser-Palkovits: Szent Imrének egy újabbkori bécsi emlékét őrzi a százéves fennállását 1956-ban ünnepelt nagyhirű jezsuita gimnázium és nevelőintézet a bécsi erdő szélén fekvő Kalksburgban, az osztrák főváros 23. kerületében. A nemzetközi tekintetben is jólismert kollégium alapítása óta többszáz magyarországi növendéket fogadott be falai közé. Az 1897-ben épített újkori románstílusú konviktusi templom létesítését és berendezését több magyar család nagyszögű adományai is elősegítették. Uvegablakokat adományoztak: Zichy-Gatterburg Gabriella grófnő, a Jordán-család és Forgó István. A hat mellékoltárt olyan szentek tiszteletére állították, akiket az Egyház a tanulóifjúság védőszentjeiként tisztel. A másfél méter mély fülkébe épített oltárok közül az őrangyal-oltár költségeit gróf Wenckheim Géza viselte, a Berchmans szt. János-oltárt gr. Zichy Ágoston állította, a mi szt. Imrénk tiszteletére szentelt oltárt pedig a Jasztrabszky-család adományozta.

Az oltáron szt. Imre erőteljes, fiatalos alakja áll, az oszlopra helyezett Szentkorona mellett, magyaros ruhát visel, bő köppennyel a vállán. Bal kezét szívére teszi, jobbában liliomot tart és fölfelé irányult tekintete fegyelmzett önlegyőzését, egyéniségének egész erkölcsi tartalmát látszik tükrözni. Istennek akar tetszeni, de tisztasága a trón várományosának erkölcsi hozománya is.

A tanulóifjúság egyik pártfogója Kosztka szt. Szaniszló bécsi kápolnája lépcsőházának falát egy, a barokkművészet formáit mutató kép díszíti, amely szt. István király ülő alakját ábrázolja, amint Imrének a Szentkorona jelenlétében az intelmeket adja. A 17-18. sz. ikonográfiájának kedvelt témája ez: a fiát oktató és a kormányzás bölcs elveibe bevezető uralkodó képe. Az ötszázéves épület a magyarvonalozású festményt annak emlékére őrzi falai között, hogy Erzsébet, Albert király özvegye udvarhölgyével, Kottaner Ilonával együtt a Visegrádról ellopott Szentkoronát rövidebb időre itt helyezte biztonságba.

Életünk: A magyar alapítású Pázmáneumban feltehetően van Szent Imrének képe?

P. Cser-Palkovits: A magyar szentek egyik új galériáját mutatja Angyalffy Erzsébetnek, a bécsi Pázmáneum, magyar papnevelőintézet kápolnáját díszítő hatalmas oltárképe, 1900-ból. Két munkatársával, Széchenyi Emiliával és Széchenyi Jenővel, e két részre osztott egész kiterjedésű falmező alsó, nagyobb felén a Szent

A lengyel külügyminiszter a Vatikánban

Első ízben lépte át a Vatikán határát lengyel miniszter, amióta a kommunisták kormányoznak az országban. «Történelmi eseménynek nevezte Olszovsky varsói külügyminiszter a Pápával való találkozását. Reméli, hogy ennek a pápai kihallgatásnak «pozitív hatása» lesz Lengyelországban az állam és egyház viszonyának alakulására. Varsó «normalizálni» kívánja a kapcsolatait a Vatikánal és ez után semmi akadály sem lehet annak, hogy a Pápa ellátogasson Csensztochovába.

A Vatikánt és a nemzetközi sajtó római tudósítóit meglepte Olszovsky lengyel külügyminiszter november 11-én történt pápai kihallgatásának és vatikáni tárgyalásainak méltatása. A lengyel miniszter ötven percig beszélt a pápával. Ugyanazt a menetrendet tartották meg a tárgyalásban, mint amit a kommunista látogatók néhány év óta követnek a Vatikánban. Előbb sorra vették a világ problémáit, ezek közt első helyen a nemzetközi helyzetet, a béke ügyét és elmondták egymásnak, melyik fél mit tesz a béke megemlézése érdekében. Utána következett az Egyház helyzete, az állam és egyház viszonya, a kommunista kormány a Vatikán

Szívét mutató Udvözítő sugárözönben lebegő, centrálisan elhelyezett alakja köré angyalok karait helyezi el; a két oszlop mellett Alacoque szt. Margit, a Jézus Szíve-tisztelet nagy apostola, illetve Gonzaga szt. Alajos, a papnövendékek égi pártfogója.

A felső kisebb, de dekoratívabb részlet a trónuson ülő s a Gyermeket tartó Magyarok Nagyasszonya köré térdelő magyar szenteket láttatja. Igen gazdag színezés, megkapóan közvetlen magyaros szellem- és érzésvilág tölti be a teret. A rózsza-csodás Erzsébet s az ősz Gellért püspök mögött az engesztelő szent nőieség gyöngyszeme, szent Margit. Velük szemben, a túloldalon a bölcs és kemény szent István, koronát felajánló alakja és a bátor s lovagias László közé ékelődik a reményetört, tragikus, tiszta ifjú, a liliumot tartó királyfi Szent Imre. Nemzeti szentjeink mélyen emberi kultuszának ez a sikerült ábrázolása is buzdítóan és nevelően hat.

Életünk: Van-e még az említetteken kívül Szent Imrének emléke Bécsben?

P. Cser-Palkovits: A bécsi udvari múzeum egyik 16. századból származó festményén szt. Imre egy nyitott templom előtt áll díszes palástban, ruháját finoman munkált öv szorítja össze; rövid kardja a baloldalon, balkezevel oldalt mutat, jobbában jogart tart; haja a válláig ér, fejét nyitott korona fedi és gloriola veszi körül. A kép alatt az Árpádok sávós címere.

Következő számunkban közöljük P. Cser-Palkovits István németországi kutatásainak eredményét.

közti kapcsolatok lehetősége. A pápa meglegedve vette tudomásul — mondta a kihallgatás után az újságírók előtt Olszovsky — hogy Varsó a Vatikánal való teljes kapcsolat helyreállítására, a kapcsolat intézményesítésére törekszik. A pápai kihallgatás után a lengyel vendég több órán át tárgyalott Villot bíboros államtitkárral és Casaroli érsekkel. Meghívta Casaroli érseket, hogy látogasson el Varsóba a tárgyalások folytatására. Casaroli elfogadta a meghívást. Úgy hírlik, hogy januárban vagy februárban készül a lengyel fővárosba.

Olszovsky a vatikáni látogatás után sajtókonferenciát tartott. Az újságíróknak feltűnt, hogy a Pápát többször mint Szent-atyát említette, ami a kommunista vezetők szájából szokatlan megszólítás. Derülátó nyilatkozata pillanatok alatt felvillanyozta hallgatóságát. A Vatikánban a keleti politika hívei, a keleti politikájukat ért sok balsiker után, nagy eredményként könyvelték el a lengyel külügyminiszter sajtónyilatkozatát. A miniszter az érdeklődést tovább fokozta, amikor aláhúzta, milyen messzemenő jóakaratot tanúsított kormánya az Egyház iránt, amikor a Németországtól elcsatolt Odera-Neisse területeken az egyházi tulajdon egy részét átengedte a katolikus egyházmegyéknek. Továbbá az sem figyelmen kívül hagyandó, hogy a Gierke rendszer három év alatt 120 új templom építésére adott engedélyt. A Vatikán is észrevette a kormány jószándékát és a Varsó-Bonni szerződés aláírása után, nyomban felállította az Odera-Neisse területén és az Északi tenger vidékén az önálló lengyel egyházmegyéket. Az eddigi püspök apostoli kormányzókat megyéspüspökökké nevezte ki. Tehát elismerte ezen területek Lengyelországhoz való csatolását. Ezen kívül Varsó azt is pozitív lépésnek vette, hogy a Vatikán résztvesz az Európai Biztonsági értekezleteken és Helsinkiben a Szentszék képviselője szívélyes tárgyalásokat kezdett a lengyel külügyminiszterrel.

A lendületesen derülátó nyilatkozat után a lapok és a keleti politika hívei biznak benne, hogy a jövő évben, de legkésőbb 1975-ben a varsói kommunista kormány és a Szentszék aláírja a Modus vivendi — ha nem a kapcsolatokat teljes mértékben rendező konkordátumot. Felveszik egymással a diplomáciai kapcsolatot és a Pápa ellátogat Lengyelországba.

Ilyen könnyen és ilyen nag sikert kommunista miniszter még nem ért el Rómában. Olszovsky varsói külügyminiszter hetekre felkellette a sajtó figyelmét. Az újságírók és riporterek sűrűn fényképezik a varsói nunciatura csukott épületét, szemben a külügyminisztériummal és figyelik, mikor kezdik el az épület helyreállítását, ami nyilván a nuncius megérkezését jelzi majd.

A szovjet és csatlósai jelenlegi politikai sakkhúzásait figyelők azonban nem

derülátók. Gondosan megvizsgálták Olszovsky kijelentését és kifejezéseit. Modus vivendit említett Varsó és a Vatikán között. Ennek jogi tartalma azt jelenti, hogy a szemben álló két fél szerződést köt és lemond arról, hogy egymás életére törjön, illetve egymás munkáját zavarja. Nem vállalja az együttműködést — amit a konkordátum hivatott szabályozni — hanem egymás nézeteinek kölcsönös tiszteletben tartására kötelezik el magukat a nemzetközi jogszabályok szerint. Ha Varsó ilyen megállapodást akar a Vatikánal, akkor biztosítania kell az Egyház szabad működését.

A higgadtan gondolkodóknak az is feltűnt, hogy Olszovsky külügyminiszter egyetlen szóval sem beszélt arról, hogy a Vatikánal való kapcsolatok normalizálása azzal is jár, hogy Lengyelországban a kormány biztosítja a szabad hitoktatást, a fiatalság vallásos nevelésének szabadságát, megszünteti a katolikusokkal szemben eddig gyakorolt sokféle megkülönböztetést, amely ellen a püspökök, élükön Wisinszky bíborossal annyiszor tiltakoztak. Nem mondta, hogy a kormány engedélyezi a lelkipásztorkodás zavartalan menetét a kórházakban, a hadseregben és az iskolákban illetve az egyetemeken. Tiszteletben tartja az Egyház iskola- és nevelő-jogát, valamint a katolikus sajtószabadságot. Ezek a jogok mind bennefoglaltaknak a modus vivendi-ben.

Feltűnt továbbá az is, hogy a külügyminiszter kijelentette: reméli, hogy a Vatikánal való viszony rendezése jó hatással lesz Lengyelországban az állam és egyház viszonya rendezésére. Erről a viszonyról viszont köztudomású, hogy azt inkább a feszültség, mint a megértés jellemzi. A püspöki kar, élén Wisinszky bíborossal, súlyosan bírálja az állam jogtalan intézkedéseit, amelyekkel a katolikusok szabadságát korlátozza. Legutóbb az iskola-reformot használta ki a kormány arra, hogy a katolikus gyerekeket távolítsa a hittanórától és erőszakkal ateistának nevelje. A reform bevezetése után a gyerekek a hét minden napján és egész napon át az iskolában tartózkodnak. Nincs lehetőségük, hogy az egyházi épületben megtartott hittanórára járjanak. A püspöki kar közös körlevélben foglalt állást a szülők nevelő jogát és a gyermekek jogait sértő állami intézkedés ellen. Azt írták a főpásztorok: a kormány úgy tesz, mintha Lengyelországban mindenki kommunista lenne. Nem veszi figyelembe, hogy a lengyel nép ezer esztendő óta az evangélium iskolájában nőtt fel. A kereszténységnek köszönheti humanitását és emberi méltóságát.

A regime a püspöki kar tiltakozását válság nélkül hagyta. Talán arra számít, ha felveszi a Vatikánal a diplomáciai kapcsolatot, a Szentszékkel közvetlenül tárgyalhat a lengyel püspöki kar feje fölött.

FÁBIÁN KÁROLY

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN
RÉSZESULTEK

Ausztriában:

Szokola András Bertalan, 1973 okt. 6-án,
Bécsben

Ankucz László, 1973 okt. 28-án, Traiskirchenben

Németországban:

Gabriel Michaela Ilona, Gábor György és Haimel Helma leánya, Ismainingben
Halmai Beatrix, Halmai László és Hildegara Wegner lánya, Heiden Holsteinben

Franciaországban:

Sárosi Christine, S. László és Károlyi Éva leánya, 1972 május 13-án, Párizsban

Sárosi Éva, Sárosi László és Károlyi Éva leánya, 1972 május 13-án, Párizsban

De Crouy-Chanel Ilona, Imre de Crouy-Chanel és Heléne d'Avent d'Auerstaedt leánya, 1972 júl. 12-én, Párizsban

Karakehiyan Monika Annie, K. Sarkis és Margita Wagner leánya, 1972 júl. 22-én, Párizsban

Karakehiyan Arsene Jacques, K. Sarkis és Margita Wagner fia, 1972 júl. 22-én, Párizsban

Karakehiyan Laurence Margarita, K. Sarkis és Margita Wagner leánya, 1972 júl. 22-én, Párizsban

Kupferstein Katalin, K. György Claudi és Bartha Mária leánya, 1972 szept. 9-én, Párizsban

Krekas Francois Jules, K. Gyula és Nagy Erzsébet fia, 1972 nov. 11-én, Párizsban

Kiss Klára Gabriella, K. Andor és Krasznai Gabriella leánya, 1973 február 2-án, Párizsban

Horváth Eszter, H. Imre és Bárdos Eszter leánya, 1973 febr. 24-én, Párizsban

Guyon Sophie Anne, G. Michel és Tóth Klára leánya, 1973 ápr. 8-án, Párizsban

Kovács Etienne József, K. József és Klopstein Teréz fia, 1973 ápr. 21-én, Párizsban

Szabó Szabó Suzanne, Sz. József és Nagypál Erzsébet leánya, 1973 ápr. 18-án Párizsban

HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Szabados József Károly és Tóth Éva,
1973 okt. 14-én, Traiskirchenben

Németországban:

Dr. Bencsáth Aladár és Lukács Noémi,
Stuttgartban

Berkovits György és Veo Luana,
Johannesburgban

Berta István és Mazur Annelise, Schrozbergben

Boronás József és Burgbacher Susanne
Dorothea, Stuttgartban

Dieter Giede és Horváth Zsuzsanna,
in Uetersen bei Hamburg

Lehoczki Gábor és Árpás Katica,
Münchenben

Franciaországban:

Magda József és Bata Magdolna,
1972 okt. 8-án, Párizsban

Mayerhofer Francois és Deunf Pierette Marie, 1972 dec. 20-án, Párizsban

Lengyel Robert József és Dos Santos Elvira, 1973 jún. 16-án, Párizsban

Bálizs György és Zirkovic Erika,
1973 júl. 19-én, Párizsban

Merényi Gábor és Touly Simone,
1973 szept. 4-én, Párizsban

AZ ÖRÖK HAZÁBA TÁVOZTAK

Németországban:

Kiss Ferenc, 63 éves, Braunschweiben

Szabó Géza, 70 éves, 1973 október 24-én,
Münchenben

Penyigey Szabó József, 63 éves, 1973 okt. 22-én, Lahrban

Mezei Elemér, 73 éves, 1973 nov. 5-én,
Bergzabernban

Franciaországban:

Doblhof Lili, 76 éves, 1973 május 7-én,
Párizsban

Poltz Lászlóné, 68 éves, 1973 július 12-én,
Saint Prix-ben

Jakab Kálmán, 40 éves, 1973 júliusában,
Bagnolet-ban

Szunyogh Ádám, 59 éves, 1973 augusztus,
Versailles-ban

Lippay László, 46 éves, 1973 okt. 31-én,
Párizsban

† DR. GÉFIN GYULA

pápai prelátus, nagyprépost, az egyházmegyei könyvtár és püspöki levéltár igazgatója, életének 85-ik, papságának 62-ik évében Szombathelyen 1973 november 10-én a szentkenet szentségével megerősítve, az Urban csendesen elhunyt. Temetése november 15-én volt, nagy részvét mellett. — Méltatására következő számunkban még visszatérünk.

† SELYMES SIMON OFM

magyar ferences testvér 1973 augusztus 22-én, Szűz Mária Szeplőtelen Szíve ünnepén fejezte be, 66 éves korában, áldásos életét. Zsámbékon született 1907 július 7-én. 21 éves korában vette magára Szent Ferenc ruháját és 45 éven át dolgozott a Rendért: Esztergomban, Andocson, Szombathelyen és Búcsúszentlászlón. Innen helyezték Rómába 1937-ben. Itt a Szent Antal Kollégiumban szolgálta fontos beosztásban haláláig Szent Ferenc rendjét.

† VITÉZ TABY ÁRPÁD

Halála időpontját senki nem választja meg maga. Azon azonban el lehet gondolni, hogy mikor jön alkalmas időben a megváltó halál... Ha az élet egyetlen és

végző céja az Örök Élet elérése, ami hitünk tanítása, akkor a válasz nem hangozhatik másképp, mint csak így: Akkor jön el a halál, amikor az ember maradéktalanul és feltétel nélkül kész Isten kezébe letenni az életet. Amikor az ember megjárva földi útjait, át tudja életét tekinteni és ítéletet mondhat, hogy miért «érte meg» küzdeni és mi volt hasztalan, csak földi és mulandó; amikor az ember a szó szoros értelmében 'meggyalogolván' az Isten előtti teljes kapituláció állapotába jut... «Uram, itt vagyok, fogadj el»...

Ez volt, ezzé lett vitéz Taby Árpád 77 éves korában, amikor a végző behívó elérte... A bölcs lelki ember hívására megtért keresztény magyar katona, aki a — csak a szenvedés által elérhető érettségben helyesen le tudta mérni élete sáfarkodását és tökéletes megadással és megnyugvással le tudta tenni életét Teremtője kezébe.

1896-ban született, 1916-ban hadnagynak, 1918-ban az egyik Isonzo-i csatában érdemelte ki a Mária Terézia Rendet, 1922-ben lett vitéz. A Mária Terézia Renden kívül megkapta a Lipót Rend Lovagkeresztjét, Vaskoronarendet, Katonai Érdemkeresztet, Nagyezüst Vitézségi Érmét, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét, Signum Laudis stb.

Valamikor az ezeréves szent magyar Hazában azt tanultuk, hogy a mindent boronázó szeretet mellett az Istenfélelem és Hazaszeretet az élet és az emberi jellem alappillére. Mihályfy János lelkésznek minden szava igaz, ahogyan vitéz Taby Árpádot, mint a «hitből élő vallásos embert» és mint az «izig-végig magyar katona-embert» elbúcsúztatta... «Isten kezében vagyunk; nyugodtan nézünk mindennek elébe...» — «Jó keresztény türelemmel fogom további sorsomat viselni». — «Az az érzésem, hogy ezt a bajt feltartóztatni nem lehet és a Jóistentől függ, hogy mikor szólít magához». — Avagy: «Nyugodt vagyok, mert mint magyar ember mindig magyar Hazám érdekeit szem előtt tartva a becsület útján haladtam és soha nem tántorodtam el sem vallási, sem nemzetiségemben». — «Hazaszeretetem változatlanul fennáll koporsóm bezártáig... Ez volt Taby Árpád...

E sorok írójának több találkozása volt a megboldogulttal. Két alkalommal megcsodálhattam kivételes emberi nagyságát is. A 15 évre eltelttel való találkozás az ÁVO börtönében odahaza és az élettől való tudatos és megnyugvó búcsúzkodás néhány hónappal a végző Takarodó előtt.

Temetése teljes katonai díszpompával ment végbe. Táborszázad, katonazenekar, párnakon összes kitüntetései, köztük a felnagyított Vitézi jelvény... Maga a koporsó piros-fehér-zöld nemzeti színű zászlóval volt letakarva, küldöttségek, koszorúk, s feje alatt hazai föld, ahogyan ő ezt előre tervezte és kívánta. R.i.p.

v. Ilinkay - Eggenhofer Dezső

HIRDETÉSEK

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan készítik, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvényszéki hivatalos fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás füstölt szárazkolbász	DM 14.—
1 kg paprikás frisskolbász	" 12.—
1 kg véreshurka	" 7.20
1 kg májashurka	" 7.20
1 kg vastag szalonna	" 8.—
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.—
1 kg disznósajt	" 9.60
1 kg füstölt sonka	" 18.—

Minden csütörtökön friss tepertő.

Utánvétellel és csak **belföldre** szállítunk, 5 kg-on felüli rendelésnél portómentesen.

Taubel Mihály hentesmester

6710 Frankenthal /Pf.

Peter-Rosegger-Str. 3.

Tel. (06233) 92 58

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar), Németországban: tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít. (Tel. 02101/ 541317)

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

HENTESÁRU MAGYAR MÓDRA KÉSZULT

Rendeljen és fogyasszon!

1 kg Paprikás füstölt kolbász	DM 12.—
1 kg Szárazkolbász, gyulai módra	" 15.—
1 kg Májashurka	" 8.50
1 kg Disznósajt	" 8.—
1 kg Magyar szalámi	" 20.—
1 kg Fehér füstölt szalonna, 4-6 cm vastag	" 8.—
1 kg Paprikás tokaszalonna	" 8.—
1 kg Schwarzwälder sonka	" 18.—
1 kg Schwarzwälder szalonna	" 15.—

5 kg-on felüli rendelésnél portómentes.

Viktor Pál

D - 7063 Welzheim

Johann Sebastian Bach Strasse 19.

Telefon: (07182) 67 - 36.

A LEGSZEBB KARÁCSONYI AJÁNDÉKI

Új Hozsanna énekeskönyv, kedvezményes áron: 10.— DM.

Mécs László: Aranygyapjú, gyűjteményes verses kötet, kedvezményes áron: DM 20.—. Megrendelhető:

Julius Dobrowolski, D - 8225 Traunreut, Salzburgerstrasse 18.

LEGSZEBB KARÁCSONYI AJÁNDÉK A MAGYAR KÖNYV ÉS HANGLEMEZI

Márai S.: Föld, föld	DM 24.—
Szerb Antal: A világirodalom története	" 24.—
Badiny J.: Káldeától Ister-Gamig	" 24.—
Vajda J.: Látástól vakulásig	" 18.—
Petőfi: Összes költeményei — igen olcsó áron	" 12.—
Nyirő: Az én népem	" 20.—
Csonka: Habsburg Ottó	" 29.—
Gál György: Honthy Hanna	" 17.—
P. Howard-Rejtő: Három testőr Afrikában	" 6.—
Howard-Rejtő: Az elátkozott part	" 6.—
Német nyelvkönyv kezdő-haladó	" 13.—
Mécs László: Aranygyapjú	" 25.—
Harsányi: Magyar rapszódia	" 32.—
Wass Albert: Elvész a nyom	" 20.—
Padányi: Egyetlen menekvés	" 15.—
Gárdonyi: Egri csillagok	" 10.—
Fekete István: Bogáncs	" 8.—
Fekete István: Tüskevár	" 7.—
Kodolányi: Juliánus barát	" 13.—
Gloria Victis II. (újdonság)	" 21.—
Herczeg F.: Gyurkovics család	" 18.—
Herczeg F.: Pogányok	" 14.—
Bronte: Uvöltő szelek	" 10.—
Vátszjaána: Káma-Szutra illusztrálva	" 24.—

Ismét kapható: Magyarország történelmi térképe, a vármegyék címereivel, pergamen papíron

LPX 2513 : Karácsonyi énekek a Budapesti Madrigál Kórus előadásában DM 18.—

A 2749 : A legszebb magyar karácsonyi énekek Barabás Sári előadásában DM 20.—

SG 1021 : Solti Károly énekel: Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország — Sárbogárd — Rákóczi megterése — Álmodó Tiszapart — Csak még egyszer tudnék hazamenni — Ott, ahol a Maros vize — stb. DM 20.—

SG 1022 : Solti Károly énekel: 27 közismert, háború előtti dalt, mint Holdas éj a Dunán — Szeressük egymást — Fizetek, főúr — Tanulj meg fiacskám — stb. DM 20.—

LPX 10103 : Kovács Apollónia cigánydalokat énekel DM 18.—

LPX 16569 : János Vitéz egyveleg 18.—

LPX 17425 : Gyere, ülj kedves mellém 23 dal Horváth Jenő slágereiből 18.—

Kérje díjtalan katalógusainkat!

Musica Hungarica, 8 München 40, Agnesstr. 45. Tel. 180 - 911

A STIGMATIZÁLT OLASZ KAPUCINUS

Pater Pio († 1968) rövid életrajza magyar nyelven. Ára: 10.— Schilling. Megrendelhető:

P. Radnai Tibor A - 1010 Wien, Tegetthoffstr. 2.

SKANDINÁVIÁBAN ÉLŐ, 44 ÉVES,

teljesen független, szabad, rendezett anyagiakkal, minden káros szenvedélytől mentes, józanéletű, magyar rk. emigráns férfi, dupla érettségivel, keresi Párizsban vagy környékén, esetleg Franciaországban hozzáillő, komoly hölgy ismeretséget, aki szereti az irodalmat, zenét s aki szeret kirándulni, utazni.

«Ora et labora» jeligére, ha lehet, fényképpel az Életünk Gazdasági Hivatalához kérem a leveleket.

D -- Stuttgart 1, Werastr. 63.

ÖZVEGY NYUGALMAZOTT BANKFŐTISZTVISELŐ

megismerkedne hozzáillő 60 év körüli egyedülálló, intelligens úrinővel házasság céljából. Választ: «Élettárs» jeligére kér az Életünk Gazdasági Hivatalához, D - 7000 Stuttgart 1, Werastr. 63.

29 ÉVES RÁDIÓ ÉS TV TECHNIKUS,

biztos jövedelemmel, lakással rendelkező fiatalember, ismeretség hiányában, ez úton keresi hozzáillő (24-29 éves) leány ismeretséget házasság céljából. Leveleket kéri: «Vidék is lehetséges» jeligére az Életünk Gazdasági Hivatalához, D - 7000 Stuttgart 1, Werastr. 63.

KÉT SZÉP 8 ÉVES FIÚ ÉS KISLÁNY

gyermekkel élő özvegyember ezúton keresi gyermekszerető, gyermektelen házaspár ismeretséget. «Belgium» jeligére az Életünk Gazdasági Hivatalához kérjük a leveleket.

B B C

BROWN BOVERI

Uzemünk még több

Erősáramszakos
elektrikus

keres, akik kapcsoló - berendezést gyártó üzemünkben önálló, céltudatos és felelősségteljes munkakörben képzett munkatársakkal együtt akarnak dolgozni.

Kellemes munkahelyet, a teljesítmény arányában igazságos munkabért és a nagyüzemknél szokásos szociális juttatást okvetlen biztosítjuk.

Ha fejlődésben lévő üzemünk munkatársa óhajt lenni, hívjon fel bennünket, érdeklődjön telefonon Derksen úrnál Stuttgart 0711 /20 59, vagy 18 h után 0721 /2 55 77 sz.

BROWN, BOVERI & CIE
AKTIENGESELLSCHAFT

Büro Stuttgart

7 Stuttgart N, Schloss-Strasse 29,
Postfach 609, Tel. 2 05 91

Rövid hírek

Eddy Merckx, ismert sportoló a Vatikáni Rádióknak adott nyilatkozatában a következő kijelentést tette: Jézust akarom megismertetni azokkal, akik Őt még nem ismerik. Mélyen hiszek benne... Ő Isten Fia, ezért egy párhuzam Krisztus és Marx között lehetetlen. Krisztus olyan személyiség, akit másokkal nem lehet összehasonlítani — mondta a hitvalló sportoló.

Ázsiában és Afrikában százezer nyugatról származó misszionárius működik. 1980-ig a fele eléri a nyugdíj korhatárt és tovább nem folytathatja tevékenységét. Míg a nyugati országokban egyre csökken a papi utánpótlás, a fiatal egyházaknál annál nagyobb arányban nő. Ázsiában pl. a bennszülött papság száma 1949 óta megháromszorozódott, Indiában ugyanilyen mértékben nőtt a nővérhivatások száma. Braziliában a bennszülött papság száma az utóbbi 13 évben 4 ezerrel emelkedett.

A Terézia anya által alapított rend tagjai, A szeretet misszionáriusai, szeptember közepén foglalják el helyüket a Jemeni Arab Köztársaságban, ahol öregek ápolásával foglalkoznak. Most a leprások helyzetét tanulmányozzák az országban és azt tervezik, hogy ezek gyógyítását is vállalják.

A Varsói Katolikus Akadémián az elmúlt tanévben 1376 személy tanult. Ebből 826 a teológiai, 387 a filozófiai és 163 a jogi karon. Az akadémia 19 évvel ezelőtt a varsói egyetem teológiai karából vált ki és alakult meg. A lublini katolikus egyetemmel szemben a varsói akadémia állami támogatásban is részesül.

Indiában a lelkész fizetése havonta legfeljebb 220 rupia. (64.20 DM) Ebből nem csak meg kell élnie, hanem fizetnie kell a szakácsot, ruházataát, és a benzinszámlát is.

Kottar egyházmegyében az utóbbi 18 évben 420 fiatal papjelölt jelentkezését kellett visszautasítani, mert taníttatásukra nem állt megfelelő anyagi keret rendelkezésre.

Svájcban az utóbbi évtizedekben úgy megnőtt a katolikus lakosság százalékaránya, hogy majdnem eléri a protestánsok számát. 1950 óta a katolikusok száma 58 %-kal 3, 100.000-re, — a protestánsoké 12 %-kal 2,990.000-re emelkedett. Míg 1880-ban 20 házasság közül egy volt az ún. vegyes-házasság, addig ma 7 házasság közül egy vegyes-házasság.

Pompeiben Benelli érsek, államtitkár hangsúlyozta, hogy milyen nagy szerepe van a katolikus sajtónak az evangélium hirdetésében, a napi események objektív értékelésében, a tájékoztatásban. Kijelentése az olasz püspöki konferencián hangzott el, ahol a továbbiakban hangsúlyozta: a katolikus napilapok nélkülözhetetlenek korunkban a szociális kommunikáció területén. A katolikus sajtó terjesztése és támogatása tehát minden hívő kötelessége.

Dr. Bruno Heim érsek, Nagybritannia új apostoli delegátusa nemrég átvette hivatalát. Tevékenysége bevezetőjeként hivatalos keretek között üdvözölték Anglia püspökei a westminsteri székesegyházban. Heim érsek a magyarok igaz barátja, ezt bizonyítja, hogy megtanult magyarul is.

Jugoszláviában akadályozzák a hitoktatást — jelentik nyugati egyházi lapok. A hivatalos álláspont szerint az iskolákban nyomatékos hangsúlyt kell adni a marxista világnézetnek, továbbá, hogy vallásos meggyőződésű tanítóknak az iskolákban nincs helyük. Hittant egyébként is csak iskolán kívül, templomokban stb. lehet tanítani. Az egyház nyilvános szereplése és fellépése sem a rádióban, sem a TV-ben nem lehetséges — egyetlen megmaradt fórum még a meglehetősen jól megszervezett egyházi sajtó.

Újra felépítik a keletberlini Szent Erzsébet templomot. A klasszicisztikus stílusban épült, 1835-ben felszentelt templom a 2. világháborúban súlyosan megsérült, s mind a mai napig romokban hevert. A jelentésekből azonban nem derül ki, hogy a felépítés mikor kezdődik, de Berlin város tanácsa a terveket már jóváhagyta.

Az 1975. évi Szentévet az Ifjúság Szentévének akarja nyilvánítani a Vatikáni Szentévet-bizottság. Ezzel kapcsolatban sajtótájékoztatót ismertették, hogy sátorváros felállítását is tervezik, ahol az ifjúság szakképzett személyekkel vitathatja meg nyíltan problémáit.

Csehszlovákia hatóságai rendeleti úton megtiltották keresztek, szentképek és egyéb kegytárgyak előállítását. Az új rendelkezés, amelyet az érintett üzemeknek egyenként kézbesítettek, megtiltja vallásos témák használatát az üvegfestészetben is. Az eddig előállított kegytárgyak viszont még szabad forgalomba hozni és árusítani.

Nicaragua papköltője, Latinamerika legismertebb lírikusa nemrég európai körutat tett. Ernesto Cardenal Mexikóban született és az USA-ban folytatott irodalomtudományi tanulmányokat. Kentuckyban belépett a trappista kolostorba, amelynek az elhunyt költő, Thomas Merton is tagja volt. Pappászentelése után, 1966-ban néhány barátjával együtt közösséget alapított, amelynek tagjai indián parasztok között élnek szegénységben. Sűrűn látogatják ezeket a közösségeket Középamerika értelmiségei, nagyiparosok is, hogy lelki megújulást találjanak.

Európában növekszik az öngyilkosok száma — jelentették ki a Katolikus Férfitársaság antwerpeni kongresszusán. Az NSZK-ban pl. egy év leforgása alatt 13 ezerről 18 ezerre emelkedett számuk.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetések pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!

Az Életünk

elfogad hirdetéseket,
azok közlését kérjük
a Gazdasági Bizottságon keresztül
P. Szőke János címén beküldeni:
D. Stuttgart 1, Werastr. 63.
Telefon: 43 37 86
A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést.

VECSEY JÓZSEF könyve:

Emlékezés

Mindszenty bíboros édesanyjára

közel 300 oldalon mutatja meg, hogyan forrott össze csodálatos egységbe a magyar primás életével egy finom és eszes falusi asszonynak, édesanyjának élete.

A kötet 32 képet is tartalmaz műnyomó papíron a bíboros és édesanyja életéből.

A könyv ára 19.— svájci frank, — 6.— US dollár, — vagy egyenértékű más valuta.

Megrendelhető:

a Magyar Nyomdában
(Ungarische Buchdruckerei)
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
Schweiz.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja

Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés 1 évre: 10.— svájci frank,
Egyes szám ára: 0.80 svájci frank,
vagy annak megfelelő más valuta.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration St.Gallen.
Bezugspreis jährlich: 10.— Sfr.